

Vlaams
Parlement

vergadering **C198**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 16 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een Europese plasticbijdrage en het advies van de Raad van State daarover – 1997 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project C-Smartlife van de OVAM – 2054 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol en impact van Fost Plus op milieumaatregelen voor verpakkingen – 2091 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de monitoring van exotische muggen – 2092 (2020-2021)	15
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bemalingswater – 2105 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vernietiging van de vergunning voor het motorcrosscircuit van Olmen – 2110 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestaande en toekomstige motorcrosssterreinen – 2143 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de te nemen initiatieven om het overleven van de motorcross in Vlaanderen te garanderen – 2200 (2020-2021)	22
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over hoogstamboomgaarden – 2128 (2020-2021)	30
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de financiële gevolgen van het wolvenbeleid – 2150 (2020-2021)	35
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het opdelen van woningen – 2233 (2020-2021)	42

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpassing van de milieuvergunning van Umicore – 2272 (2020-2021)	48
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Natuur en Leefmilieu – 2294 (2020-2021)	54
VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ondergrondse leidingstraat Antwerpen-Ruhr – 2308 (2020-2021)	56

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een Europese plasticbijdrage en het advies van de Raad van State daarover – 1997 (2020-2021)**Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe****De voorzitter:** De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, vanaf 2021 zal elke lidstaat van de Europese Unie een bijdrage moeten leveren aan de Europese begroting, gebaseerd op de hoeveelheid plastic verpakkingsafval dat niet gerecycleerd kan worden. Een belasting op wegwerpplastic dus, zo noemt ook de Europese Commissie het zelf. De belasting bedraagt 800 euro per ton niet-gerecycleerde plastics. Hoe de belasting ingevoerd wordt, laat de Europese Commissie over aan de lidstaten. Die kunnen een taks op plastic invoeren, een bijdrage vragen aan de plasticproducenten of het geld uit de reeds bestaande belastinginkomsten halen.

Er werd lange tijd van uitgegaan dat de belasting die de lidstaten zouden moeten betalen aan de Europese Commissie, uit de federale begroting zou komen. De Raad van State suggereerde op 2 februari in een advies echter dat de deelstaten de som betalen. De Raad van State stelt dat de gewesten reeds bevoegd zijn voor het afvalstoffenbeleid en dat het daarom logisch zou zijn dat diezelfde gewesten ook de plasticbijdrage betalen. Ik heb al vaak in de commissie gezegd dat de Europese Unie steeds meer onze levens bepaalt, regelt wat wij moeten doen en zegt wat wij zouden moeten belasten.

De Raad van State verliest weliswaar uit het oog dat Vlaanderen reeds de grootste nettobetaler van de Europese Unie is met jaarlijks 339 euro per inwoner.

Minister, wat is uw reactie op het advies van de Raad van State van 2 februari? Gaat u akkoord met de redenering van de Raad van State? Indien ja, waarom? Indien niet, waarom niet? Hebt u dit al aangekaart bij de Federale Regering?

Hoeveel zou door Vlaanderen jaarlijks moeten worden betaald aan de Europese Unie mocht het scenario dat de Raad van State naar voren schuift, realiteit worden? Hoeveel ton niet-gerecycleerde plastics zijn er jaarlijks in Vlaanderen?

Bent u van oordeel dat de plasticbijdrage moet worden gedragen door de schatkist of pleit u voor een plastictaks of bijdrage van de producenten?

Hoe staat u tegenover een begrenzing van de jaarlijkse bijdrage van Vlaanderen aan de Europese begroting?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijnheer Van Rooy, ik dank u voor uw vraag, die u eigenlijk op mijn verjaardag moest stellen, waardoor u twee weken hebt moeten wachten op het antwoord.

De Raad van State stelt in zijn advies dat het afvalstoffenbeleid, en dus ook heffingen op afval, een bevoegdheid is van de gewesten. Die vaststelling klopt.

Wat betekent dit voor de Europese plasticbijdrage? De Raad van State houdt volgens mij geen rekening met het feit dat Europa niet oplegt aan de lidstaten hoe zij deze bijdrage moeten financieren. Het is dan ook aan ons om samen met de andere regeringen te bekijken welke mogelijkheden er zijn.

We zijn dus in Vlaanderen inderdaad bevoegd voor heffingen op afval en zullen deze bevoegdheid uiteraard nooit afstaan. Maar, nergens legt Europa ons op om

deze 'plastictaks' vanuit een afvalheffing te financieren. Dit wil ik toch onderstrepen.

Ik heb laten weten aan mijn federale collega, minister Van Peteghem, dat ik graag met hem hierover in gesprek wil gaan. Ik heb dat trouwens al gevraagd voordat de Raad van State advies gaf over dit dossier. Ik heb begrepen dat ook het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waals Gewest op dezelfde lijn zitten en een gesprek vragen met het federale niveau.

Als we het bredere plaatje bekijken, dan zie je vandaag al dat we in Vlaanderen heel wat doen om het afvalbeleid te sturen, aan het einde van de keten weliswaar. Daarom zijn wij binnen Europa ook koploper als het gaat over circulaire economie. Wij recycleren veel als het gaat over afval. Die sturing zit hem dus aan het einde van de keten, denk bijvoorbeeld aan de verdere uitwerking van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, de milieuheffingen en de Groene Puntbijdrage. Aan het begin van de keten, bij het op de markt brengen van producten, kan deze sturing beter. En voor die maatregelen zijn wij helaas niet bevoegd, dat zit federaal. De vraag is natuurlijk hoe je dat gaat doen.

Ik kom tot uw tweede vraag. Uw vraagstelling in dezen klopt niet volledig. Het is niet per definitie Vlaanderen dat moet betalen. Europa vraagt de lidstaat een bijdrage per ton niet gerecycleerd plastic verpakkingsafval. Momenteel lopen nog gesprekken tussen de Europese Commissie en de lidstaten over de manier waarop dit exact bepaald moet worden. Waarschijnlijk zal de Europese Commissie zich baseren op de hoeveelheden die worden gerapporteerd in het kader van de Europese Verpakkingsrichtlijn. Ik zeg 'waarschijnlijk', want we weten eigenlijk nog niet hoe men dat wil bepalen. U weet dat er een Interregionale Verpakkingscommissie is die jaarlijks aan Europa rapporteert hoeveel plastic verpakkingen er op de Belgische markt zijn gebracht en hoeveel er zijn gerecycleerd.

In 2018 werd 232.355 ton huishoudelijk plastic verpakkingsafval op de markt gebracht, waarvan 92.315 ton werd gerecycleerd. Voor de bedrijfsmatige verpakkingen werd 107.677 ton op de markt gebracht, waarvan 47.771 ton werd gerecycleerd. In totaal was er dus ongeveer 199.000 ton niet-gerecycleerd plastic verpakkingsafval. Aangezien Europa een bijdrage vraagt van 800 euro per ton, komt dit overeen met een bedrag van net geen 160 miljoen voor heel België.

De juiste berekening voor Vlaanderen is niet bekend. De op de markt gebrachte hoeveelheid verpakkingen wordt immers geregistreerd op het niveau van heel België, niet per gewest. Daarom heb ik vanuit Vlaanderen ook gevraagd om federaal samen te zitten om te kijken wat nu eigenlijk de bedoeling is.

Ten derde vroeg u of ik van oordeel ben dat de plasticbijdrage gedragen moet worden door de schatkist, of dat ik pleit voor een plastictaks of bijdrage van de producenten. Er wordt op dit moment grondig onderzocht of Europa nu zal verplichten dat een nieuwe heffing wordt opgelegd of dat de bijdrage zou kunnen worden betaald uit andere middelen. Dat is koffiedik kijken.

Los van deze discussie is het de visie vanuit Vlaanderen dat producenten hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Extra lasten willen we sowieso niet bij de gemeenschap leggen. Dat is de visie die wij in Vlaanderen hanteren, en het is ook een van de redenen waarom we binnenkort ook, ik denk vanaf 2023, meer lasten richting de producenten zullen leggen.

Hoe sta ik ten opzichte van een begrenzing van de jaarlijkse bijdrage van Vlaanderen aan de Europese begroting? Ik zou daar heel graag op willen antwoorden, maar daarvoor moet u bij minister Diependaele zijn. Ik weet uit ervaring dat ministers het niet appreciëren als je op andermans terrein komt. Ik zou het ook

niet appreciëren mochten andere ministers op mijn terrein komen. Ik ga hier zeer diplomatisch zijn, en zeggen dat collega Diependaele daarvoor bevoegd is.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, dat is zeer flink en sterk van u, want wat u net zegt, geldt ook voor parlementsleden die in hun eigen commissies hun ding doen. Dat wordt ook niet altijd geapprecieerd. Mij lukt het niet altijd, dat zal ik u eerlijk bekennen. Ik dank u voor uw uitgebreide en heldere antwoorden. Het zijn ook interessante cijfers.

Ik onthoud natuurlijk wat ik al wist, namelijk dat Vlaanderen het zeer goed doet in Europa wat betreft het recycleren van plasticafval. We weten dat we in de wereld een voorbeeld zijn op vele terreinen, ook al kan er nog veel verbeteren, nietwaar.

Ik onthoud natuurlijk vooral het cijfer – dat hebt u goed uitgerekend, waarvoor dank – van 160 miljoen euro voor België. Minister, wat ik vreemd vind, is dat u zegt dat het voor Vlaanderen niet bekend is omdat het niet per gewest wordt geregistreerd. Het lijkt me dan toch dat dit dringend moet gebeuren. Eerlijk gezegd, begrijp ik niet dat dit niet gebeurt omdat wij toch bevoegd zijn voor het afvalstoffenbeleid. Ik begrijp dus niet goed dat er geen cijfer is.

Dat neemt natuurlijk niet weg dat – het lijkt me de evidentie – als er 160 miljoen euro door België zou moeten worden betaald aan de Europese Unie – als die plannen er doorkomen, wat zo wel lijkt, ook al hebt u gezegd dat het nog in een prille fase zit –, een deel – het grootste deel – door Vlaanderen moet worden betaald. U zegt dat er nog wordt onderzocht of het een nieuwe heffing zal zijn die de EU oplegt of dat het mag worden betaald uit andere middelen. Mijn haren gaan dan natuurlijk rechtstaan, want het is juist dat u dat zegt, maar dat is nu net het probleem. De EU gaat opnieuw bepalen wat wij hier doen en welke belastingen wij al dan niet heffen.

Minister, u zegt dat er geen extra lasten bij de gemeenschap komen maar wel bij de producent. Zult u dan ook onderzoeken hoeveel daarvan bij de consument terecht komt? De producenten zullen het natuurlijk doorrekenen. Dat staat buiten kijf. Hoeveel zal dit dan toch kosten aan de Vlaamse consument?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik was heel blij te horen dat u, voorafgaand aan de uitspraak van de Raad van State, proactief al contact hebt opgenomen met de federale minister. Het advies van de Raad van State zegt ook dat de gewesten hun goedkeuring moeten geven. Dat betekent dus dat de discussie hier en in het Waals en Brussels Parlement ook nog zal worden gevoerd. Ik kijk er alvast naar uit om dat met de collega's te kunnen doen.

Minister, u gaf terecht ook aan dat de heffing op drankverpakkingen geen Vlaamse bevoegdheid is. We kunnen alleen ingrijpen op verpakkingsafval dat al is geproduceerd, en dat doen we. U gaf aan dat voor het op de markt brengen van producten – een federale bevoegdheid – de sturing echt wel veel beter kan.

Minister, ik hoorde u daarstraks zeggen dat er nog overlegmomenten met de federale collega zijn gepland. Wilt u ook dat element opnemen om uw federale collega te vragen om dit beter bij te sturen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Perdaens, de suggestie om beter te sturen, neem ik zeker mee naar het overleg met de federale overheid.

Collega Van Rooy, er moet snel duidelijkheid komen over de interregionale commissie en het Belgische deel. We weten hoeveel afval er hier wordt gerecycleerd, maar niet hoeveel verpakkingen er op de markt worden gezet. Daarvoor zijn wij helaas niet bevoegd maar het federale niveau. Er zijn de Belgische cijfers en we zullen die op een of andere manier goed moeten ontleden. Ik wil ook niet vooruitlopen op wat Europa en de Europese Commissie beslissen voor de hoeveelheden. Het valt allemaal af te wachten. Het neemt in ieder geval niet weg dat we proactief, voor de Raad van State, contact hebben gezocht met het federale niveau omdat we natuurlijk willen worden betrokken bij hoe men dit zal oplossen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): U kent de slagzin: 'Alles is communautair.' Dit wordt hier helaas weer aangetoond en maakt het allemaal weer ingewikkeld. Ik heb het dan nog niet eens gehad over het Europese niveau, maar alleen al binnen België is het weer zo complex, zelfs voor wat een relatief eenvoudig dossier zou moeten zijn.

Minister, ik betreur het een beetje dat u niet hebt geantwoord op mijn bijkomende vraag. U hebt gezegd dat er geen extra lasten voor de gemeenschap komen maar wel voor de producenten. Het is natuurlijk een algemene wetenschap dat, wanneer je producenten extra zult belasten, ze hoe dan ook, minstens deels, die zullen doorrekenen aan de consument.

Ik zal dit slotwoord besluiten door te zeggen dat wij dit proces met argusogen zullen blijven volgen om er zeker van te zijn dat er geen enkele prijsverhoging zal zijn voor de consumenten. U zegt ook dat u dit niet wenst. Nogmaals, het lijkt mij dat u dan echt wel onderzoek zult moeten doen naar hoe producenten dit zullen doorrekenen en wat dan de bijkomende kosten voor de consumenten zullen zijn, iets wat we absoluut niet willen, en u ook niet, denk ik.

Minister, is het eigenlijk wel op te lossen? Ik vrees van niet, want de last zal altijd ergens terecht komen, en ik vrees dat het uiteindelijk bij de consumenten zal zijn. We volgen het verder op.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project C-Smartlife van de OVAM – 2054 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de media berichtten de voorbije weken over een toelage vanuit de Europese Commissie aan de Openbare Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) ten bedrage van bijna 11 miljoen euro. Dit geld is vrijgemaakt ter ondersteuning van het C-Smartlifeproject, dat erop gericht is om meer kunststof uit de afvalberg te halen en kringlopen tot stand te brengen. Er wordt bijvoorbeeld gemikt op plastics voor eenmalig gebruik, zakken en bekens.

Opvallend is ook dat de OVAM zich gaat toeleggen op de recyclage van wegwerpluiers. Dat is positief. Onze fractie wil daar zeker aandacht voor hebben omdat het een groot deel uitmaakt van de afvalberg. Zo zal worden getracht om het kunststof dat daarin verwerkt zit, te recyclen met behulp van de juiste technieken. De OVAM heeft hier in 2018 reeds een publicatie over verspreid, getiteld 'Potentieel in circulariteit voor luiers en incontinentiemateriaal'.

De media vermeldden ook dat de OVAM trekker is van het project, maar dat onder andere ook Fost Plus en de afvalintercommunales betrokken worden. Vlaanderen betreft dan weer andere regio's bij het project, dat het potentieel heeft om er ver buiten Vlaanderen mee aan de slag te gaan.

Minister, wat is de exacte doelstelling van dit C-Smartlifeproject? Op welke manier worden de partners en andere regio's betrokken? Wat is de looptijd van het project?

Welke materialen tracht men te recupereren uit de wegwerpluiers? Welke methode stelt men hiervoor voorop?

Denkt u op termijn aan een selectieve aanbidding van wegwerpluiers, zodat deze niet meer bij het restafval eindigen? Hoe gaat dit dan praktisch in zijn werk? Is dit ooit al besproken met de afvalintercommunales naar aanleiding van de publicatie die in 2018 verschenen is?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, de OVAM heeft als coördinator een projectvoorstel C-Smartlife ingediend bij de Europese Commissie, met succes. Er is een totaalbudget van 18 miljoen euro beschikbaar, waarvan 10,8 miljoen euro Europese subsidies.

Het project heeft als doel het Vlaamse afvalbeleid tot uitvoering te brengen, met een bijzondere focus op het Uitvoeringsplan Kunststoffen.

Centraal in het project staat het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval met 15 procent tegen 2027. Dit doel wil C-Smartlife bereiken door een circulair materiaalgebruik te realiseren met bijvoorbeeld een nog betere inzameling en recyclage van de kunststoffracties. Omdat wegwerpluiers tot wel 12 procent van het huishoudelijk afval uitmaken, is dit een prioritaire afvalstroom van C-Smartlife. Dat is de reden waarom we er dan ook de nadruk op leggen.

Omdat op de hele materiaalkringloop ingegrepen wordt, is er een multidisciplinaire groep van partners en stakeholders uit de hele keten samengesteld om het project uit te voeren en op te volgen: Denuo, Fost Plus en Valipac, VVSG-Interafval (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten), Vlaco en ten slotte Westtoer, het autonoom provinciebedrijf voor toerisme en recreatie in West-Vlaanderen, dat ook betrokken is bij de zwerfvuilproblematiek aan de kust. De partners nemen deel aan halfjaarlijkse projectvergaderingen, en daarnaast is er ook steeds bilateraal overleg mogelijk met het coördinerende team van de OVAM.

In het kader van de transitie naar een circulaire economie hopen we de luierketen te verduurzamen en onder meer de wegwerpluiers te recyclen. Recyclage van luiers levert niet alleen nieuwe grondstoffen op maar het levert ook een bijdrage aan de reductie van CO₂-emissie. De recyclage van luiers is sterk in ontwikkeling en er zijn veelbelovende initiatieven in het buitenland. Vandaag zijn er twee recyclagetechnologieën operationeel in Europa: Italië en Nederland. Beide exploitanten van die installaties hebben interesse om ook in Vlaanderen te investeren. Ze leveren materiaalstromen op als cellulose, ammoniumsulfaat, bodemverbeteraar en verschillende soorten kunststoffen.

De gebruikte methodes zijn natuurlijk technisch van aard. In de grootste installatie wordt het materiaal eerst met hogedrukstoom gesteriliseerd. Vervolgens wordt het vermalen, gedroogd en gescheiden om finaal grondstoffen te kunnen terugwinnen.

Dan kom ik tot uw laatste vraag. In eerste instantie hebben we samen met alle betrokken ketenpartners van ontwerp tot consumptie gezocht naar het circulaire

potentieel van luiers en incontinentiemateriaal. En dat is nieuw: de producenten zelf, vertegenwoordigd door Edana en grote producenten zoals Ontex, die luiers produceren in Vlaanderen, zoeken actief mee naar een oplossing voor deze afvalstroom.

De OVAM heeft voorbereidend onderzoek voor mogelijke recyclage in Vlaanderen opgestart. De OVAM heeft vorig jaar door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) eindeafvalcriteria laten ontwikkelen. Dit zijn criteria waaraan enerzijds de installaties en anderzijds de recyclaten uit het recyclageproces moeten voldoen, zodat de recyclaten op een veilige manier kunnen worden ingezet in nieuwe producten. Momenteel werkt VITO nog in opdracht van de OVAM het kader uit met de juiste analysemethodes om dit allemaal goed op te volgen.

Zodra dit klaar is bij VITO, zal in de praktijk getest worden of de recyclaten uit de recyclage-installaties in Italië en Nederland voldoen aan onze eindeafvalcriteria. In de loop van dit jaar brengt de OVAM ook de verschillende mogelijke inzamel-scenario's in kaart en dan zoeken we uit hoe we de selectieve inzameling zullen organiseren en met welke sector we willen starten. Hierbij wordt ook VVSG-Interafval betrokken. De finale beslissing voorzie ik tegen het einde van dit jaar.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, bedankt voor uw antwoord. Het is hoopgevend in die zin dat er al verschillende jaren onderzoek voorafgegaan is aan de manier waarop we deze afvalstromen apart zouden kunnen inzamelen, maar ook recycleren en verwerken. Aangezien 12 procent van ons restafval uit deze afvalbron bestaat, lijkt het mij echt belangrijk dat we daarop inzetten.

Ik begrijp van u dat VITO momenteel bezig is met de eindeafvalcriteria, dus met het normerend kader. In die zin zijn er eigenlijk geen belemmeringen meer op het vlak van technische verwerking, recyclage en zo meer, maar het gaat wel over de criteria die zouden kunnen worden gehaald. Op welke manier kunnen wij onze regelgeving opbouwen?

Ten tweede is er ook heel duidelijk de keuze gemaakt om over te gaan tot selectief inzamelen. Alleen moet er op dat vlak nog praktisch onderzoek gebeuren of moeten er nog afspraken worden gemaakt over die richtlijnen en over hoe we dat kunnen organiseren. Minister, heb ik dat correct begrepen? Wordt er effectief overgegaan tot selectief inzamelen, maar is het de wijze waarop dat nog onderwerp van verder overleg uitmaakt? We hopen daar tegen het einde van het jaar knopen door te hakken. Ik hoop dat dat correct begrepen is.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Ik heb er in het verleden ook al enkele keren een schriftelijke vraag over gesteld, zelfs voor het van persoonlijk nut zou worden. Die 12 procent van ons restafval, dat is ontzettend veel. Dat is een achtste. Het potentieel is dus wel duidelijk: er is nog veel wat we kunnen doen. In het antwoord op mijn schriftelijke vraag gaf u al aan dat de OVAM de Nederlandse en Italiaanse expertise in luierrcyclage wil betrekken bij dit onderzoek. U haalt dat ook nu aan. Ik denk dat het heel interessant is dat die allebei interesse hebben, dat beide exploitanten interesse hebben om installaties hier in Vlaanderen te gaan vestigen.

Het is een hele hoeveelheid van onze afvalstroom, en die aparte inzameling waar collega Rombouts naar verwees, zal momenteel inderdaad nog de grootste uitdaging zijn. De technologie rond de verwerking en de recyclage staat an sich heel ver, maar die aparte inzameling zal het probleem zijn. Het gaat om een achtste van ons afval, en voor jonge gezinnen of voor mensen met incontinentieluiers is dat betrekkelijk meer. Dat is dus zeker de moeite.

Minister, u gaf aan dat de OVAM de verschillende mogelijke inzamelscenario's in kaart zal hebben gebracht tegen het einde van het jaar. Ik vraag mij enkel af of het de bedoeling is om al proefprojecten te lanceren voordien, of is het de bedoeling om de mogelijkheden in kaart te brengen tegen het einde van het jaar, om dan volgend jaar proefprojecten te lanceren en dit op een later tijdstip nog verder uit te rollen? Het is een kwestie van timing. Of is het de bedoeling dat we volgend jaar al meteen kunnen schakelen naar aparte inzamelscenario's? Alvast bedankt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Rombouts, u hebt het goed begrepen. We bekijken hoe we de selectieve inzameling concreet gestalte kunnen geven. We beginnen daarbij wellicht met de een of andere sector, maar we zijn aan het bekijken welke, en wie daarvoor openstaat. Op dit moment wordt dat allemaal onderzocht.

Collega Perdaens, het is de bedoeling om in de loop van volgend jaar effectief investeringen hierin te kunnen ondersteunen. Selectieve inzameling zal hiermee wellicht moeten samenhangen om voldoende rendabel te zijn, maar de oefening loopt, ook in het kader van de Recycling Hubmiddelen, die we hebben vrijgemaakt in het kader van de relance. Het spreekt voor zich dat we daar zo snel mogelijk mee moeten starten.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor het duidelijke antwoord. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat het een belangrijk onderdeel is van ons restafval. We moeten dus alles op alles zetten om dat daaruit te halen en naar recyclage te gaan. We kunnen daar een grote milieuwinst mee boeken. Praktische uitdagingen zoals het inzamelen – ik erken terdege dat dat een praktische uitdaging is – mogen geen belemmering zijn om hier effectief over te gaan tot selectieve inzameling en recyclage.

Ik denk ook dat het ten aanzien van onze burgers een belangrijke stap is. Wie geconfronteerd wordt met diftarsystemen, weet dat luiers daar een groot onderdeel van uitmaken en dus een extra grote kost vormen. Ik weet dat heel wat lokale besturen dan zoeken naar compensaties om dat te verrekenen. Maar ik denk dat het belangrijk is dat we dat in heel Vlaanderen zouden kunnen oplossen, met inderdaad die aparte inzameling. Met die recyclage kunnen we dan ook milieuwinsten realiseren.

Minister, wij zullen dit ook de komende maanden met heel veel interesse verder opvolgen. Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol en impact van Fost Plus op milieumaatregelen voor verpakkingen – 2091 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Op woensdag 24 februari 2021 verscheen in Apache en Euobserver een artikel over de impact van Groene Puntorganisaties op milieumaatregelen voor verpakkingen. Ze blokletterden: "Wie in Europa verpakkingen op de markt brengt, moet daar een deel van recycleren. Dat is zo sinds de jaren 90, volgens het principe 'de vervuiler betaalt'."

Supermarkten of fabrieken recycleren hun verpakkingen echter niet zelf: 'producer responsibility organizations' (PRO's) nemen die verantwoordelijkheid over in ruil voor een ledenbijdrage. Zij dirigeren de ophaling, sortering en recyclage of verbranding van het afval. De producten waarvoor bedrijven een recyclagebijdrage betaalden, krijgen het Groene Puntlogo. In België gaat dit dan meer bepaald over Fost Plus. Het speelveld van Fost Plus omvat de hele levensloop van verpakkingen van ontwerp over preventie tot afvalverwerking en recyclage.

Fost Plus is een ledenorganisatie in de vorm van een vzw. De leden zijn zo'n vijfduizend bedrijven, producenten die verpakkingen op de Belgische markt brengen, materiaalproducenten en federaties. Verpakkingsproducenten, materiaalproducenten en federaties organiseren dus vandaag de ophaling en recyclage van consumentenverpakkingen over het hele grondgebied.

In het artikel wordt beschreven dat de Groene Puntorganisaties zoals Fost Plus door hun machtspositie en samenstelling heel veel invloed uitoefenen op die afvalketen. Zo ijveren zij tegen statiegeld in Vlaanderen: een systeem waarvoor het draagvlak bij consumenten, lokale besturen, niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en zelfs politieke partijen heel groot is. Dat is trouwens ook vandaag nog eens gebleken toen de resultaten van de 'Yes We Can!'-campagne werden bekendgemaakt, waarbij heel wat gemeentebesturen die campagne mee ondertekend hebben.

De werking van Fost Plus wordt opgevolgd en gecontroleerd door de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC). Maar ook hier blijkt dat deze commissie de werking van Fost Plus maar beperkt controleert, aldus het artikel.

Ik kaartte deze problematiek ook al aan in een schriftelijke vraag. U gaf aan dat de IVC prioriteiten moest stellen en dat u het niet wenselijk achtte om meer in te zetten op controles. U gaf ook aan: "We denken echter dat we deze samenwerking op andere manieren moeten nastreven, dan door in te grijpen in de samenstelling van de Raden van Bestuur van deze erkende organismen."

Minister, naar aanleiding van dit artikel heb ik de volgende vragen.

Erkent u de machtspositie van Fost Plus in de levensloop van de verpakkingen? Is het wenselijk om deze positie te doorbreken?

Om de stem van de consument, de ngo's en de lokale besturen sterker te laten horen, is een vertegenwoordiging van deze organisaties in de vzw een belangrijk signaal. Wat is uw standpunt hierover? Blijft u bij uw standpunt dat u gaf op de schriftelijke vraag? Bent u bereid bij verdere onderhandelingen met Fost Plus de vertegenwoordiging van deze organisaties af te dwingen? Zo ja, hoe zult u dat doen? Zult u bij uw collega's van de Brusselse, Waalse en federale overheid hierop aandringen? U gaf eerder al aan dat u samenwerking op andere manieren wenst na te streven dan door in raden van bestuur te zetelen. Kunt u aangeven op welke manieren u dat ziet? En hoe garandeert u dat de stem van deze organisaties wel degelijk gehoord wordt en doorweegt in de beslissingen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega Schauvliege. Het bestaan van het beheersorgaan Fost Plus is de uitrol van het beleid inzake de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen. Dit is ook Europees vastgelegd, zoals u weet. Via het interregionaal samenwerkingsakkoord is dit decretaal bekrachtigd door de gewesten. Soortgelijke structuren bestaan dus ook in andere Europese landen. Zoals u zegt, is Fost Plus uiteraard een belangrijke speler. Maar naast Fost Plus zijn er voor mij nog andere actoren die een vooraanstaande rol spelen: de gemeenten en intercommunales, de inzamel- en recyclagebedrijven, de

materiaalproducenten, de distributieketen enzovoort. Net zoals deze actoren verdedigt ook Fost Plus bepaalde belangen en standpunten. Daar ben ik natuurlijk niet naïef in, dat weet ik ook. In mijn beleid zijn dan ook al die verschillende actoren van belang. Het is niet zo dat ik enkel rekening houd met Fost Plus, integendeel, ik bekijk het plaatje wel wat breder. Uiteraard zijn er soms wel wat meningsverschillen. Ik denk dat het ook mijn taak is om hen uit te dagen. Maar ik houd me niet bezig met een rangschikking: dat Fost Plus het belangrijkste is, en daarna de rest.

Ik focus me wel op de realisaties op het terrein. Fost Plus heeft de rol van het stimuleren van de selectieve inzameling en recyclage. Op dat vlak mogen de resultaten gezien worden. Uiteraard kan het nog altijd beter. Daarom is het ook aan ons, en aan jullie – ik heb begrepen dat er binnenkort een hoorzitting is –, om hen uit te dagen.

Het is ook een feit dat de coördinerende rol van Fost Plus toelaat een goed zicht te hebben op de verwerkingsketen van het ingezamelde verpakkingsafval en we dit maximaal in Europa en zelfs België kunnen houden.

Uw tweede vraag ging over de stem van de consument, lokale besturen, enzovoort. Uiteraard, zoals ik bij de eerste vraag heb gezegd, voor mij is Fost Plus een van de vele organen waarmee ik overleg. Er zijn ook voldoende andere overlegstructuren en werkgroepen waarin de belanghebbenden met Fost Plus worden samengebracht om specifieke agendapunten te bespreken. Zo waren er vorig jaar bijvoorbeeld werkgroepen met alle belanghebbenden actief over de Groene Puntbijdrage, de sorteerboodschap, de nieuwe blauwe zak en de berekening van de referentiekosten rond zwerfvuil. Er zijn ook voldoende andere aanknopingspunten voor belanghebbenden om hun aandachtspunten aan te kaarten, zoals bijvoorbeeld het structureel overleg van Denuo en Interafval met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en ook met mijn kabinet. Op basis van al deze overlegmomenten kunnen dan verdere beslissingen genomen worden op het politieke niveau, los van de visie van Fost Plus. Zij hebben natuurlijk hun achterban en, collega Schauvliege, zij moeten de standpunten van hun achterban verdedigen, net zoals andere dat doen. U hebt er zelf al enkele genoemd: lokale besturen, ngo's, andere vzw's, enzovoort.

Voor mij is het essentieel dat ieder van hen aan bod komt, en dat je niet één enkel standpunt voor waarheid neemt. Het is onze taak – ook van het parlement – om hen allemaal uit te dagen en kritische vragen te stellen, ook als het over cijfers gaat. Daarover hebben wij soms ook discussies met hen, ook als het gaat over zwerfvuilkosten. Die discussie met Fost Plus loopt momenteel volop. Maar voor mij is het geen rangschikking. Het is niet zo dat zij bovenaan het lijstje staan en al de rest onderaan. Voor mij zijn het allemaal evenwaardige partners, waar ik met kritische blik naar kijk. Je moet in deze wereld niet iedereen klakkeloos geloven, zeker niet op mijn bevoegdheden. *(Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Hartelijk dank voor uw antwoord, minister. Het is hoopgevend dat u, op uw bevoegdheden, niet iedereen gelooft, en dat u met een kritische blik wilt kijken naar alle partijen en organisaties die met afval bezig zijn. Ik denk inderdaad dat dat nodig is. En aangezien u toch over cijfers sprak, wil ik u nog twee cijfers opsommen. Fost Plus geeft aan dat 88,4 procent van de drankverpakkingen ingezameld en gerecycleerd zou worden, terwijl de Interregionale Verpakkingscommissie toch wel twijfelt aan dat cijfer en vreest dat we maar aan een percentage van 63,5 procent zullen geraken. Dat is eigenlijk een heel slecht cijfer. Ze maken zich ook zorgen over de manier waarop die cijfers gemeten zullen worden, of dat op gewicht zal zijn – zoals Europa vraagt – of niet. Als blijkt dat de

cijfers die Fost Plus ons voorschotelt als haalbaar – want we moeten 90 procent halen – toch niet helemaal correct zijn, en de IVC hierin wél gelijk krijgt, hoe zult u dan hierop reageren? Welke maatregelen zou u dan ten aanzien van Fost Plus nemen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u wel, voorzitter. Dank u, collega, voor het stellen van de vraag. Ik heb eerder een bedenking, om mee te nemen.

Minister, u haalde het zelf al aan dat we binnenkort binnen het parlement een hoorzitting plannen met Fost Plus, en met Valipac, onder andere.

Ik wilde een extra problematiek aanhalen die ook in het artikel dat mevrouw Schauvliege aanhaalde, werd aangebracht, namelijk de duidelijkheid rond cijfers. Ik heb in het verleden al een aantal schriftelijke vragen gesteld over onder andere de juiste samenstelling van de Groene Punttarieven van Fost Plus. Het is heel frustrerend dat zelfs na drie keer de vraag opnieuw te hebben gesteld, ik geen concreet cijfer te pakken krijg voor de bepaling van die prijzen.

Ik kijk dus heel erg uit naar die hoorzitting om mijn vragen rechtstreeks aan Fost Plus en Valipac te kunnen stellen. Collega's, ik ben alvast blij dat we dit op de agenda kunnen plaatsen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhul Demir: Collega's, ik vind dat er transparantie over de cijfers moet zijn. Zowel het parlement als de uitvoerende macht hebben er recht op, zeker als men een bepaald beleid voert. Stel dus zeker die vragen.

Collega Schauvliege heeft ook nog een vraag gesteld – en ik weet dat die discussie momenteel loopt – over de methode van berekening. Het moet nog worden uitgeklaard want binnen de interregionale commissie is er nog discussie over. Ook wij zijn dat aan het bekijken. Ik hoop dat het binnenkort wordt uitgeklaard en dat er duidelijkheid over komt. Men heeft dit wel nodig om de juiste metingen te doen, het juiste beleid te voeren en de juiste keuzes te maken.

Ik wil nog niet vooruitlopen. Ik wacht nog altijd op het resultaat van de discussie die bezig is in de commissie, maar ook bij ons.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Wij zijn tevreden dat er een hoorzitting komt en dat we die vragen rechtstreeks aan Fost Plus kunnen stellen. Het artikel dat we allemaal hebben gelezen, is niet hoopgevend, en het geeft niet zoveel positieve signalen.

Het is inderdaad nodig dat we er grondig op doorgaan om ervoor te zorgen dat we de doelstelling halen die we allemaal voor ogen hebben, namelijk zorgen dat de recyclagegraad stijgt, dat het inzamelpercentage stijgt en het zwerfvuil naar beneden gaat. Ik hoop dat we geen cijferdiscussie of een cijferoorlog moeten blijven voeren, maar dat we de afvalberg kunnen verminderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de monitoring van exotische muggen – 2092 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, minister, collega's, ik ben blij dat ik ook eens in deze commissie mag komen met een vraag over exotische muggen.

Enkele weken geleden lanceerde de universiteit van Wageningen een oproep naar de Nederlandse bevolking om muggen naar hen op te sturen. De onderzoekers willen nagaan of het westnijlvirus, dat vorig jaar voor het eerst in Nederland opdook, de recente stevige winterprik overleefde. Het westnijlvirus werd wellicht via de gewone huissteekmug overdragen van trekvogels op de mens.

In eigen land overleed eind september een echtpaar uit Kampenhout aan de gevolgen van malaria. Zij werden allicht gestoken door exotische muggen die met een vliegtuig meereisden. Onze inheemse muggen kunnen malariaparasieten niet overdragen. Als gevolg van de klimaatverandering zien wetenschappers wel dat de Anophelesmuggen, die de ziekte wel kunnen overdragen, steeds noordelijker voorkomen.

De voorbije jaren liep er bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een onderzoeksproject Monitoring van Exotische Muggen (MEMO). Dit project liep eind 2020 af. Het is een thema op het kruispunt van natuur en gezondheid. Door de impact op de volksgezondheid lijkt het me essentieel dat het voorkomen van exotische muggen en exotische virussen die door muggen worden overgedragen, blijvend wordt gemonitord.

Minister, hoe verloopt momenteel in Vlaanderen de opsporing van exotische muggen? Wordt hiervoor samengewerkt met de andere gewesten en het federale niveau? Hoeveel wordt er geïnvesteerd?

Past de opsporing van virussen of andere ziekmakers die via inheemse muggen worden overgedragen, ook binnen dit onderzoek?

Welke conclusies kunnen er worden getrokken uit het afgeronde project van het INBO?

Ziet u op het terrein effectief een opmars van meer exotische muggensoorten die ziektes kunnen overdragen?

Welke acties worden opgezet, hetzij preventief, hetzij sensibiliserend? Hoe wordt hiervoor samengewerkt met het agentschap Zorg en Gezondheid en de medische wereld?

De voorzitter: Minister, ik kijk uit naar uw reactie. U weet dat het overleden echtpaar in mijn gemeente Kampenhout woonde.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Vaneekhout, ik dank u voor de vraag. Voorzitter, u hebt hier in het verleden ook al een vraag over gesteld. Het is goed dat het op de agenda blijft.

Collega Vaneekhout, het onderzoek waarover u spreekt, werd niet uitgevoerd door het INBO maar door het Instituut voor Tropische Geneeskunde. Dit instituut

bezit de uitgebreide expertise die hiervoor nodig is. Van juli 2017 tot juni 2020 voerden zij een monitoringproject uit in opdracht van en gefinancierd door de gezamenlijke overheden van ons land.

Exotische steekmuggen vormen een reëel gevaar voor de volksgezondheid. Snel opsporen, is van groot belang; zo niet zijn ze een bedreiging voor ons allen.

Het project, dat MEMO werd gedoopt, had als hoofddoel het monitoren van inheemse en exotische steekmugsoorten op een aantal vaste plaatsen in ons land. Op dit moment wordt er een nieuw monitoringproject van drie jaar voorbereid van 2021-2023, met de focus op de tijgermug.

Het budget van het MEMO-project van de voorbije drie jaar bedroeg in totaal 1.028.500 euro. De Vlaamse Gemeenschap stond in voor 45 procent van dit budget. Voor extra monitoring in de periode 2017-2020 brachten de overheden nog eens 113.722 euro samen.

Het nieuwe MEMO-plus werd begroot op 1,7 miljoen euro. Minister Beke heeft toegezegd dat Vlaanderen opnieuw 45 procent hiervan zal financieren. Er wordt momenteel nog overlegd hoe we deze kosten verdelen. Dit onderzoek gebeurt immers uitsluitend vanuit het belang van de volksgezondheid.

Past de opsporing van virussen of andere ziekmakers die via inheemse steekmuggen worden overgedragen, ook binnen dit onderzoek? Neen, het opsporen van virussen die door inheemse steekmuggen worden overgedragen, vormde geen onderdeel van het MEMO-project en wordt evenmin voorzien in het MEMO-plus-project.

Het MEMO-project uitgevoerd door het Instituut voor Tropische Geneeskunde, bracht op hoofdlijnen aan het licht dat lokale populaties van de twee gevestigde soorten met een nauwgezette opvolging en bestrijding binnen de perken kunnen worden gehouden. Deze benadering is eveneens succesvol voor de tijgermug.

Een tweede belangrijk resultaat is de ontdekking van de tijgermug op parkings langs verschillende autosnelwegen, zowel in Wallonië als in Vlaanderen. De tijgermug lijkt dus ook via wegtransport vanuit populaties in Duitsland en Frankrijk ons land binnen te komen en er zich ook tijdelijk voort te planten. Dit maakt de monitoring en bestrijding bijzonder moeilijk.

Tijdens de afgelopen drie jaar werden dus vier exotische steekmugsoorten in ons land vastgesteld. Twee soorten hebben zich jaren geleden gevestigd, maar kunnen zoals reeds gezegd, vrij succesvol worden beheerd. De derde soort, de tijgermug, werd reeds in 2000 in ons land vastgesteld, maar heeft zich tot nu toe niet kunnen vestigen. De soort bleef tot enkele jaren geleden ook vooral beperkt tot import door bedrijven van tweedehandsbanden en bamboe. Sinds 2018 lijkt deze soort evenwel ook via het wegtransport ons land binnen te komen. Een vierde soort werd slechts eenmalig in 2017 in de luchthaven van Luik gevonden.

Het MEMO-plus-project, waarvoor momenteel een overheidsopdracht wordt voorbereid, voorziet in een versterkte monitoring van de tijgermug op autosnelwegparkings en de inzet van burgerwetenschap. Op die manier wil men deze soort sneller detecteren, zodat ze in een vroeg stadium bestreden kan worden. Daarnaast is bewustmaking van gebruikers van het wegennetwerk heel belangrijk.

Tijdens het MEMO-project stond het agentschap Zorg en Gezondheid, samen met het INBO, in voor de financiering vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Ik denk dat ik op ongeveer al mijn vragen een exact antwoord heb gekregen. Ik ben ook blij dat u en uw diensten dit zeer ernstig blijven nemen, want we moeten op alles voorbereid zijn. Het afgelopen jaar leert ons alvast dat er nooit te veel preventieve gezondheidsaandacht kan zijn.

Ik heb nog twee vragen. U schetst hoe MEMO-plus er zal uitzien, maar wanneer valt de beslissing en zal het programma worden opgestart?

U verwijst naar een derde type exotische mug, de tijgermug, die hier structureel wordt teruggevonden en die zich blijkbaar ook via transport over de weg verplaatst. Worden de twee andere soorten ook nog gemonitord? Wordt er enkel ingezet op het indammen van de populaties? Hoe wordt er omgegaan met die twee andere soorten? Hoe wordt ervoor gezorgd dat dit niet problematisch wordt?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb me misschien inderdaad op één aspect gefocust, maar de volledige actie moet ik opvragen en aan u overmaken.

De beslissing zal zeker nog dit voorjaar vallen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik kijk uit naar die aanvullende informatie. Het zal ons nog veel leren.

We zullen uitkijken naar de beslissing van de komende weken. We moeten de overlapperiode voor de start van het nieuwe project zo kort mogelijk houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bemalingswater – 2105 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bruno Tobbyack

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, collega's, minister, ik wil graag een belangrijke vraag stellen over de drinkwatervoorziening en de waterschaarste, die heel hoog op de agenda staan in deze commissie.

Uit de commissievergadering van 15 juli bleek dat naar schatting in ongeveer 10 procent van de bronbemalingen gebruikgemaakt wordt van een retourbemaling. Dat is heel weinig. Men doet dus in het grootste deel van de gevallen niet wat er in de regelgeving aangewezen wordt. Daarop wees u terecht dat de regelgeving er is, maar dat het toezicht lokaal blijft.

Lokale besturen kunnen inderdaad zelf dat toezicht doen en ook bijkomend maatregelen nemen. Zo kunnen gemeenten de bemaler opleggen om een bijkomende buffer te voorzien, alvorens er geloosd wordt. Ook kan men het zo organiseren dat inwoners, landbouwers en andere gebruik kunnen maken van het bemalingswater door er bijvoorbeeld hemelwaterputten mee te vullen. Wij passen dit in Kampenhout toe. Het bemalingswater wordt opgevangen in een tankwagen en verdeeld over hemelwaterputten bij geïnteresseerde inwoners, tegen betaling van een vast bedrag. Het is iets wat hopelijk vele gemeenten zullen toepassen. Ook op vlak van

peilgestuurde bemalingen kan een lokaal bestuur initiatieven nemen. In Kampenhout is dit bijvoorbeeld verplicht van 1 april tot en met 30 september.

Minister, welke goede alternatieven zijn er voor situaties waarbij het bemalingswater niet geretourneerd kan worden?

In de commissievergadering van 15 juli gaf u ook aan dat decreetgevende initiatieven inzake bemalingswater in voorbereiding zijn en op korte termijn zullen worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Wanneer kunnen we nieuwe wetgeving verwachten?

U gaf ook aan een Green Deal te willen afsluiten met de bouwsector zodat zij hun aannemers, architecten, enzovoort kunnen sensibiliseren. Ik verneem graag hoe die gesprekken momenteel verlopen. Wanneer kunnen we die Green Deal verwachten? Als u daar al wat meer over kunt zeggen, dan zou dat ook heel fijn zijn.

Hoe verloopt het onderzoek naar de financiële haalbaarheid van peilgestuurde bemalingen? Welke andere belemmeringen zijn hier nog om dit effectief te kunnen uitrollen?

Welke stimuli voorziet u voor bemalers om peilgestuurde bemalingen aan te moedigen?

Ik heb u ook gezegd dat er in Kampenhout een tool wordt ontwikkeld waar men de meterstanden wekelijks zal ingeven. Zo proberen we daar de opvolging van het debiet en de handhaving te organiseren. Hoe staat u tegenover zo'n initiatief van het ingeven van debietmeterstanden voor aannemers die peilgestuurde bemalingen uitvoeren?

U gaf eerder al aan dat de afnemer van opgepompt water zelf verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het water. Denkt u dat een kader om de kwaliteit van het hergebruik van bemalingswater te bewaken nodig is? Waarom wel, waarom niet?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhul Demir: In eerste instantie is het altijd het interessantst om de hoeveelheid grondwater die onttrokken wordt te beperken, bijvoorbeeld via een peilgestuurde bemaling. Als het niet mogelijk is om het bemalingswater terug in de ondergrond te brengen via boorputten, moet onderzocht worden of infiltratie op een andere manier, bijvoorbeeld via een gracht die deels gestuwd wordt, mogelijk is.

Het bemalingswater dat niet terug in de ondergrond kan worden gebracht, kan in een aantal gevallen lokaal gebruikt worden voor toepassingen waar geen specifieke kwaliteitseisen worden gesteld. Een belangrijke randvoorwaarde is dat het bemalingswater niet verontreinigd is.

U vroeg naar de wettelijke initiatieven inzake bemalingswater. Dit voorstel is inderdaad opgenomen in de Blue Deal. Dat is ook in de commissievergadering van juli aan bod gekomen. Op dit moment is dit voorstel ook opgenomen in de lopende VLAREM-trein (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning), waar we nog enkele bepalingen en wijzigingen willen doorvoeren. Ik hoop dat we dit op korte termijn kunnen voorleggen aan de Vlaamse Regering. Door het arrest-D'Oultremont moeten we ook een gedetailleerde milieueffectenbeoordeling uitvoeren. Daarom zit er een kleine vertraging op, maar dat komt er eerstdaags aan.

Naast dit initiatief loopt eveneens de voorbereiding voor een meer inhoudelijke aanpassing van de wetgeving rond bemalingen. Na een ruime bevraging van sectoren die betrokken zijn bij bemalingen, worden op dit moment de ontwerp teksten

uitgeschreven. Het is in elk geval mijn bedoeling om dit zo snel mogelijk voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Er zal sowieso geen jaar zitten tussen de Blue Deal en deze decretale bepalingen.

We hebben ook een gesprek gehad met de sector; dat is constructief verlopen. Een doorstart wordt verwacht zodra er voor de betrokkenen duidelijkheid is over de geplande wetwijzigingen met betrekking tot de bemalingen.

In het kader van het overleg met de sector over de aanpassing van de wetgeving werden de mogelijkheden van peilgestuurde bemaling besproken. Hieruit blijkt wel dat de kost die ermee gepaard gaat aanvaardbaar is, zodat hier geen verder onderzoek vereist is.

De voornaamste belemmering is ervaring met deze manier van bemaling en het ontbreken van gepast materiaal bij het merendeel van de bemalingsbedrijven. Er zal dus een overgangstermijn moeten worden voorzien om deze leercurve mogelijk te maken.

Naast een geplande verplichting via de VLAREM-aanpassing, werk ik ook aan een aangepaste heffingsregeling voor het onttrekken van grondwater in het kader van bemalingen.

Via een peilgestuurde bemaling kan vaak een aanzienlijke reductie verkregen worden van de opgepompte hoeveelheid bemalingswater. In die zin zal in de toekomst een peilgestuurde bemaling zorgen voor een lagere heffing en dat zal standaardpraktijk moeten worden.

U vroeg ook hoe ik sta tegenover een Vlaamse tool voor het ingeven van debietmeterstanden voor aannemers die peilgestuurde bemalingen uitvoeren. Ik ben daar uiteraard een voorstander van. Dit lijkt mij ook wel noodzakelijk om een correcte inning van een heffing mogelijk te maken en om toezicht op naleving van de aktenaam of vergunning te faciliteren. Ik ben daar dus voorstander van.

Uw laatste vraag ging over de afnemer van opgepompt water die zelf verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het water. Het uitgangspunt is om hergebruik alleen na te streven daar waar blijkt dat er geen problemen zijn ten gevolge van een bodemverontreiniging. Enkel wanneer er bij een project voldoende hergebruik mogelijk is, namelijk meerdere honderden kubieke meter, is de kostprijs van een volledige opvolging van de kwaliteit van het bemalingswater te verantwoorden.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord, minister. Het is een belangrijk thema, gezien de waterschaarste en de droogteproblematiek. Ik wil u bedanken voor uw uitgebreid antwoord. Ik denk effectief dat lokale besturen hier ook een heel belangrijke rol spelen, en het is belangrijk dat de good practices goed worden gecommuniceerd onder elkaar. Ik moet ook eerlijk zeggen dat, op het moment dat wij in Kampenhout vorig jaar met dit initiatief gestart zijn, wij heel veel spontane reacties hebben gehad van omliggende gemeenten die dat in de lokale pers hadden gelezen. Het is een beetje mijn tip voor de Vlaamse overheid om dat toch goed te delen. Want als het hier in de lokale pers staat en er wordt gretig op gereageerd, dan lijkt het mij belangrijk dat alle gemeenten, alle lokale besturen hiervan op de hoogte zijn, en daar iets mee kunnen doen.

Wat de wetgeving betreft: u had in de commissievergadering van 15 juli al aangegeven dat u daarmee bezig was. Ik verneem nu dat er ontwerp teksten zijn en dat u daar zo snel mogelijk mee wilt voortmaken. Ik zal dat natuurlijk zeer goed opvolgen, want ik denk dat het wel belangrijk is dat die wetgeving zo snel mogelijk

uitgerold, geconcretiseerd wordt. Ik denk dat het belangrijk om daar stappen in vooruit te zetten.

Wat uw antwoord over de peilgestuurde bemalingen betreft: ik ben natuurlijk blij dat u hebt gezegd dat dat toekomstgericht standaardpraktijk dient te worden. Het toezicht dient nageleefd en gefaciliteerd te worden. Dat is heel belangrijk. Het wordt vervolgd, minister.

Ik heb nog een bijkomende vraag hierover. In welke mate plant u zelf, in het kader van de relancemiddelen, om in stimuli te voorzien om lokale besturen echt aan te moedigen om bijkomende lokale maatregelen te nemen om waterverspilling in de toekomst nog meer te voorkomen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, u gaf in een antwoord op een schriftelijke vraag die ik op 3 september stelde al aan dat dit mee opgenomen zou worden in de VLAREM-trein. Ondanks dat er wat vertraging op de trein zit hoor ik dat we, nu het onderzoek bijna afgerond is, verder kunnen gaan. Dat is een positief gegeven.

Nog positief om te horen vond ik dat de sector aangaf dat de investeringen voor hen ook de moeite waard blijken, en dat ze niet te hoog waren om ze uit te voeren. Dat is een goed element.

U sprak van een overgangsregeling voor die investeringen. Is er concreet al afgesproken over welke periode het zal gaan? Tegen wanneer mogen we effectief uitgaan van de nieuwe norm van die peilgestuurde bemalingen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): We hebben vorige week allemaal gezien hoe erg de gevolgen zijn van grondwaterwinning op onze grondlagen, en wat de mogelijke impact op onze huizen is. Het is dus zeker goed dat hier ook aandacht wordt besteed aan retourbemaling, en dat er een wetgevend initiatief op komst is dat dat zal verbeteren.

Ik heb een andere vraag. De retourbemaling heeft ook heel vaak een impact op grote bomen in de omgeving van werken. Als u bezig bent met een wetgevend initiatief, zult u hier dan ook rekening mee houden? Want we zien heel vaak dat oudere bomen ten gevolge van die retourbemaling met watertekort kampen, en daardoor geleidelijk aan afsterven. Dat kan al op redelijk verre afstand zijn van een bouwwerk.

Ik weet dat u heel veel initiatieven plant, samen met minister Somers, om bijkomende bomen in de stedelijke omgeving te plaatsen. Maar die retourbemaling is daar een zeer belangrijk element in, om te voorkomen dat we het oude bomenbestand in de stedelijke omgeving aantasten door bouwwerken. Als u initiatieven neemt om retourbemaling op te leggen en peilgestuurde bemaling te ontwikkelen, zult u dan ook voorwaarden opleggen voor de bescherming van oude bomen, dicht bij maar soms ook iets verder weg van die bouwprojecten? Die bomen ondervinden immers een impact van het droogtrekken van de waterlagen in de bodem.

Bruno Tobback (sp-a): Ik wil even mee applaudisseren voor de vraag van mevrouw Schauvliege, want ik denk dat het inderdaad niet zozeer die retourbemaling is. Het gaat niet over de retour, het gaat over het bemalen per se. Dat kan zeker in stedelijke omgevingen een zeer grote impact hebben, en het creëert vaak moeilijkheden. Ik merk dat in de eigen stad. Vaak wil men het aanwezige groen te allen prijze proberen te behouden, maar uiteindelijk moet dat groen dan via een sluispende omweg toch verdwijnen wegens afgestorven.

Ik heb in deze commissie al een paar keer opgeroepen dat er nood is aan een heel duidelijke, uniforme regeling voor de vergunning van bemalingen, en voor het opleggen van retourbemalingen. Ik heb de indruk dat we daar toch stilaan naartoe gaan. Maar ik zou toch willen vragen om dat breed te bekijken, en de brede criteria daarbij in het oog te houden, en inderdaad verder te kijken dan alleen het debiet aan grondwater. We moeten ook kijken naar de effecten van die bemaling, zodat we geen bijkomende negatieve gevolgen creëren, in vele gevallen onbedoeld. Het zou toch nuttig zijn om daar oog voor te hebben, dus ik sluit mij aan bij die bijkomende bedenking van mevrouw Schauvliege.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik denk dat het goed is dat we die hoorzitting hebben gehad. De Blue Deal heeft heel wat van die elementen meegenomen, dus ook het decretale kader waarrond we nu aan het werken zijn, en waar we hopelijk eerstdaags mee naar de regering kunnen gaan.

Ik wil collega Schauvliege en collega Tobback ook bedanken voor de suggestie. Als we het decretale kader vastleggen denk ik dat we inderdaad ook rekening moeten houden met de effecten in de omgeving, zeker in een stedelijke context. Er is bijvoorbeeld het effect op bomen. We nemen dat sowieso mee.

Er was de vraag van collega De Vroe over de good practices. Dat nemen we uiteraard ook mee. Het is de bedoeling dat we dat ook verspreiden, zodat lokale besturen dat ook goed van elkaar weten. Het is misschien ook belangrijk om te onderstrepen dat de nieuwe wetgeving die in opmaak is, met alle stakeholders zo goed als besproken is. Ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) is hier heel nauw bij betrokken.

En wat de overgangstermijn betreft – ik denk dat het collega Perdaens was die dat vroeg –: daarrond hebben we nog geen concrete afspraken gemaakt, daar moeten we nog naar kijken. Maar ik sta wel mee met u op één lijn als u zegt dat het vijf voor twaalf – of vijf over twaalf – is. Het moet dus wel allemaal gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, we gaan dit belangrijke dossier uiteraard goed opvolgen, en ik kijk ook uit naar de resultaten die gaan komen uit de gesprekken die u voert met de bouwsector. Ik denk dat het belangrijk is dat zij in de toekomst als partner beschouwd worden, want zij zijn toch in eerste instantie de partij die dit zal uitvoeren. Ik kijk dus uit naar de verdere uitrol en de maatregelen die genomen zullen worden betreffende dit thema.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vernietiging van de vergunning voor het motorcrosscircuit van Olmen – 2110 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestaande en toekomstige motorcrosssterreinen – 2143 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de te nemen initiatieven om het overleven van de motorcross in Vlaanderen te garanderen – 2200 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, collega's, minister, ik heb inderdaad een vraag in verband met het motorcrosscircuit van Olmen – misschien minder over dat van Olmen, maar wel over de consequenties van een uitspraak van de Raad van State die de vergunning vernietigd heeft op 8 februari 2021. De Raad van State oordeelt dat de minister die de vergunning had verleend, niet de correcte geluidsnormen heeft toegepast bij de beoordeling van de aanvraag. Volgens de VLAREM-wetgeving (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning) moet een motorcrosscircuit voldoen aan de specifieke geluidsnorm van maximaal 106 decibel, maar de Raad van State besliste dat het circuit in Olmen de algemene geluidsnormen van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) moet volgen.

Uiteraard heeft deze uitspraak wat reacties losgeweekt, wat ook logisch is. Aan de ene kant is de vzw Aktiegroep Leefmilieu Kempen (VALK), die het vernietigingsberoep had ingediend, zeer tevreden over de uitspraak. Aan de andere kant reageren het Balense gemeentebestuur en de uitbater van het circuit verbolgen. Zij vinden de strengere normen uit het DABM onhaalbaar voor een motorcrosssterrein en menen dat de uitspraak nadelig is voor of zelfs een bom gaat leggen onder de hele sector, nu de vergunning van het motorcrosscircuit in Balen vernietigd is. Na die vernietiging blijven er nog maar drie vergunde exploitaties over in Vlaanderen: Lommel, Genk en Lille. Ook die circuits komen nu mogelijk in de problemen. In die zin heb ik een aantal vragen voor de minister, omdat deze uitspraak van de Raad van State repercussies heeft op zware sporten in Vlaanderen.

Minister, hoe beoordeelt u het arrest van de Raad van State in verband met het motorcrosscircuit in Balen, en wat is uw standpunt over de interpretatie in het arrest van toepasselijke geluidsnormen?

Welke gevolgen heeft dit voor de drie nog bestaande motorcrosssterreinen in Vlaanderen? Zullen die ook genoodzaakt zijn te sluiten?

Heeft deze beslissing van de Raad van State ook gevolgen voor andere aanvragen of bestaande vergunningen van 'harde sporten', zoals ik ze noem, bijvoorbeeld karting, rallycross, autosport? Zullen die nu beoordeeld worden op basis van het decreet Algemeen Milieubeleid in plaats van op basis van de VLAREM-wetgeving? Ik denk onder andere ook aan het rallycrosscircuit in Maasmechelen, waarover u de laatste maanden ook een aantal uitspraken gedaan hebt, minister.

Zult u initiatieven nemen om een oplossing te bieden voor de specifieke problematiek van het motorcircuit van Olmen, voor de 'harde' sporten in het algemeen? Kan er bijvoorbeeld gedacht worden – zoals de heer Muyters, destijds minister van Sport, deed – aan alternatieve locaties, zoals havengebieden of militaire domeinen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): De collega heeft er al naar verwezen dat er op 8 februari inderdaad een uitspraak kwam van de Raad van State die de vergunning die werd verleend door de minister van Omgeving in 2018 aan een motorcrossterrein in Balen, vernietigt. Het gaat specifiek over de geluidsnormen waaraan motorcrossterreinen moeten voldoen. Volgens wetgeving in Vlarem II uit 1999 zijn geluidsnormen niet van toepassing op motorvoertuigen. De raad oordeelt nu dat dit in strijd is met het standstillbeginsel uit het DABM en daardoor moeten motorcrossterreinen aan de gewone geluidsnormen voldoen. Volgens de Raad is er bovendien niet genoeg gemotiveerd waarom het motorcrossterrein hiervan mag afwijken.

Minister, ik denk dat we heel wat vragen kunnen stellen bij deze besluitvorming. Anderzijds worden we ermee geconfronteerd dat er hier een vergunning wordt vernietigd, met toch wel grote consequenties.

In het geval van Balen wil dat zeggen dat de beroepsprocedure opgestart moet worden, dat opnieuw adviezen worden gevraagd en dat u als minister dan ook een nieuwe beslissing zult moeten nemen over de vergunning. Maar ook andere motorcrossterreinen – de resterende drie – houden natuurlijk hun adem in, om te weten welke consequenties dit voor hen mogelijk kan hebben.

De zoektocht die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden, onder andere naar motorcrossterreinen, maakt ook duidelijk dat het geen evidentie is om nieuwe locaties te vinden voor deze sport. Ik denk dat op de locaties die er vandaag zijn – en die er historisch zijn – altijd wordt gekeken op welke manier men de overlast maximaal kan vermijden. Het is des te belangrijker dat de vier bestaande terreinen voldoende worden gefaciliteerd zodat motorcrossers hun sport kunnen beoefenen in de beste omstandigheden. Deze vier terreinen met hun bestaande activiteiten hebben een zeer groot draagvlak. Dat geldt trouwens ook voor het terrein in Balen. Ik stel vast dat van lokale burgers heel duidelijk het signaal komt dat er een lokaal draagvlak is, dat er ook op politiek vlak, over de partijgrenzen heen, heel duidelijk het signaal komt dat er een draagvlak is, en een noodzaak voor het beoefenen van die sport. Ik denk dat we dat dan ook ter harte moeten nemen, en moeten bekijken op welke manier we hier de nodige rechtszekerheid kunnen geven om die terreinen, die geïntegreerd zijn in hun omgeving, de nodige ondersteuning te kunnen bieden. Ik denk trouwens, minister, dat het ook van belang is om rekening te houden met eventuele risico's, als er te weinig terreinen zijn, en men gaat wildcrossen in de natuur en andere kwetsbare omgevingen. Dat is ook een element om rekening mee te houden. We hebben nu eenmaal sporters die – terecht – hun sport willen kunnen beoefenen in de beste en gereguleerde omstandigheden.

Vandaar mijn vragen, minister. Welke impact heeft de uitspraak van Raad van State voor de andere motorcrossterreinen? Dienen er preventieve acties ondernomen te worden om een eventuele negatieve impact voor hen te vermijden?

Bestaat er vandaag voldoende juridisch robuuste regelgeving om dergelijke terreinen te kunnen blijven vergunnen? Op basis van welk wetgevend kader denkt u dit te doen? Indien dit niet het geval zou zijn, welke aanpassingen dienen dan volgens u dan te gebeuren om dit wel mogelijk te maken?

Op 22 december 2017 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota 'Zoektocht naar motorcrossterreinen' goed. Er wordt sindsdien ingezet op een vraaggerichte benadering waarin de terreinvoorstellen die worden gepresenteerd, elk op hun

merites zullen worden beoordeeld. Is dit nog steeds de aanpak die vanuit deze Vlaamse regering wordt gehanteerd of welke wijzing wilt u hierin organiseren? Zijn er momenteel locatie-onderzoeken lopende?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, twee Limburgers staan op de bres voor een motorcrossterrein in de provincie Antwerpen. En het is ook een Limburgse minister die de situatie, die nu gecreëerd is door een arrest van de Raad van State, mag oplossen, of in elk geval een poging daartoe doen.

Misschien nog kort de inleiding, want ik denk dat die al voldoende geschetst is door de collega's. Inderdaad, op 8 februari heeft de Raad van State de beslissing van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen van 22 juni 2017 vernietigd. Die beslissing kende een vergunning toe voor het uitbaten van het HondaPark in Balen. De beslissing zou volgens de Raad van State in strijd zijn met het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu, zoals bepaald in de Grondwet, maar ook met het standstillprincipe zoals bepaald in het DABM.

Sinds 1 mei 1999 geldt volgens artikel 217 van VLAREM II echter ook dat, tenzij anders vermeld in de milieuvergunningen, de geluidsnormen niet van toepassing zijn voor omlopen voor motorvoertuigen. De Raad van State meent nu dat die bepaling volledig buiten toepassing moet worden gelaten op basis van artikel 159 van de Grondwet. Daarom moeten de geluidsnormen ook op de vergunningsaanvraag van vzw EG Events, die over het motorcross in Balen gaat, toegepast worden. Concreet betekent dat dus dat het, door de buitenwerkingstelling van artikel 217 van VLAREM II, nagenoeg onmogelijk wordt voor motorcrossterreinen om nog een nieuwe vergunning te verkrijgen, maar ook om de huidige vergunning te behouden, omdat ze niet langer de geluidsnormen mogen overschrijden. Vanzelfsprekend is dit als een bommetje in het motorcrosscircuit terechtgekomen. Bovendien oordeelt de Raad van State dat u ook, toen u in beroep oordeelde over de vergunning, niet terdege onderzocht hebt of het crossterrein voldoet aan de geluidsnormen van VLAREM II.

De Raad van State is eveneens van mening dat de uitzondering voor motorcross-terreinen wat betreft de geluidsnormen wél verenigbaar zou zijn met de Grondwet indien daarvoor – zoals dat heet – dwingende redenen bestaan. De collega's hebben er al naar verwezen: we weten dat er in Balen een groot draagvlak bestaat, zeker binnen de politieke vertegenwoordiging – de gemeenteraad – om dit circuit te redden. Ik heb hierover ook minister Weyts al ondervraagd, omdat er natuurlijk een sportlink is, in de commissievergadering van 24 februari. De minister erkende dat het inderdaad een belangrijk circuit is, waar ook internationale wedstrijden gehouden worden en dat de regering het crossterrein maximaal wil ondersteunen bij het zoeken naar oplossingen. Maar bij het uitwerken van die oplossingen bleef hij wel redelijk vaag, ook al omdat dit natuurlijk voor een stuk in uw winkel terecht komt. Hij zei dat hij samen met u ging kijken naar oplossingen, en dat er in elk geval een grote bereidheid en ambitie was om hiervoor een oplossing te creëren.

Daarom, minister, kunt u al aangeven aan welke oplossingen gewerkt wordt binnen uw bevoegdheden van Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu? Welke initiatieven hebt u eventueel na het arrest van 8 februari al genomen, of wilt u nog nemen om een einde te maken aan het probleem dat nu gecreëerd is door het arrest van de Raad van State? Kan er een nieuwe aanpassing aan VLAREM II gebeuren die tegemoetkomt aan de bezwaren van de Raad van State inzake het respect voor het standstillprincipe inzake milieubeleid? Kan een betere motivering, waarbij u dus aantoonde dat er wel degelijk dwingende redenen zijn voor een afwijking op de geluidsnormen, leiden tot een besluit dat wél juridisch standhoudt? Zo niet, kan er dan op decretale manier een oplossing gevonden worden om normen die een

wettelijke bescherming bieden aan de motorsport, te verankeren? Of welke andere maatregelen ziet u binnen uw bevoegdheden van Omgeving om het overleven van die belangrijke motorcrosssport in Vlaanderen, zowel voor amateurs als voor professionelen, te garanderen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel voor de vraag, collega's. We zijn op het kabinet tegenwoordig specialisten in het lezen van arresten: het zonnepanelenarrest, het stikstofarrest, een arrest over het jeugd delinquentierecht, en dit is dan het volgende. Uiteraard is het ook mijn taak om voor elk van die dossiers tot een oplossing te komen. Ik vind het vooral heel belangrijk dat de oplossing die we aanreiken, ook juridisch dichtgetimmerd is. Niemand heeft immers baat bij een overheid die beslissingen neemt om tegemoet te komen aan een aantal sectoren, om dan achteraf vast te stellen dat het eigenlijk allemaal niet correct is. Vandaar – daar ben ik heel formeel en strikt in – dat we dit zullen moeten oplossen. Ik begrijp dat de uitspraak zorgt voor onrust binnen de sector.

Voor de motorsportfederatie is HondaPark een belangrijk circuit, waar ook internationale wedstrijden gehouden worden. We willen de sector maximaal ondersteunen in het zoeken van oplossingen. We hebben al samengezeten, ook met collega Weyts, die bevoegd is voor de sport.

De Raad van State oordeelt dat de VLAREM-bepaling die stelt dat de algemene geluidsnormen niet gelden voor omlopen voor motorvoertuigen en motorvaartuigen, buiten toepassing moet worden gelaten. De raad meent immers dat niet kan worden aangetoond dat in 1999, bij de invoering van deze uitzonderingsbepaling, een toets aan het standstillbeginsel is gebeurd. De Vlaamse Regering heeft met andere woorden nagelaten goed te motiveren waarom die uitzondering geen achteruitgang van de toestand van het milieu veroorzaakt. Daarnaast stelt de raad dat destijds bij het verlenen van de vergunning voor HondaPark geen zorgvuldig onderzoek naar de geluidshinder is gebeurd. Dat zijn toch wel twee belangrijke vaststellingen.

Zoals jullie weten, moet ik dit dossier van het HondaPark nu opnieuw in overweging nemen en moet ik hierbij rekening houden met de vernietiging en de vernietigingsmotieven. Wat de toepassing van de algemene geluidsnormen van VLAREM betekent voor dit dossier, moet nog verder worden onderzocht. Ik wil en kan hier en nu geen voorafname doen op het lopende onderzoek van mijn adviesinstanties.

Wat de lopende vergunningen voor andere motorcrosssterreinen betreft, is het in ieder geval zo dat de vergunningen niet vernietigd zijn en hun rechtskracht behouden.

Ik kan de uitspraken van de Raad van State niet veranderen, maar dat wil niet zeggen dat we ze zomaar ondergaan. Waar oplossingen mogelijk zijn, zullen we geen kansen onbenut laten om ze te grijpen om zo tot een zo rechtszeker mogelijke oplossing te komen.

Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven het arrest en zijn gevolgen voor alle mogelijke vergunningssituaties – huidige en toekomstige – grondig te onderzoeken en waar nodig en mogelijk oplossingen uit te werken.

Wat de toekomstige aanvragen en beslissingen betreft, is reeds overleg opgestart met de federatie, de exploitanten en Sport Vlaanderen om de mogelijkheden te bekijken.

Daarnaast zijn we momenteel aan het onderzoeken welke structurele oplossingen mogelijk zijn. Ook dit doen we in overleg met de sector en de exploitanten. We streven in ieder geval naar een spoedige, structurele en rechtszekere oplossing.

Er wordt ook gevraagd naar de conceptnota uit 2017 van collega Muyters. Er is gekeken naar opportuniteiten bij de vrijgekomen militaire domeinen, de havens en de ontginningsgebieden. Ik stel vast dat, na bijna twintig jaar inspanningen, er tot op vandaag geen nieuwe trainingslocaties voor motorcross gevonden zijn, en dit om diverse redenen. In 2017 werd dan ook beslist dat de werkwijze voor de zoektocht naar nieuwe terreinen voor motorcross wordt bijgesteld. Er wordt sindsdien ingezet op een vraaggerichte benadering, waarin de terreinvoorstellen die worden gepresenteerd, elk op hun waarde zullen worden beoordeeld. De eigen, actieve zoektocht werd stopgezet. Ik blijf net als collega Weyts achter deze principes van de conceptnota staan. Mochten opportuniteiten van nieuwe terreinen zich aandienen, dan zullen we die natuurlijk bekijken, maar de eerlijkheid gebiedt mij te stellen dat die er op dit moment niet zijn.

Voor Vlaanderen zullen innovatieve evoluties zoals electrocross het meeste perspectief bieden. Het is belangrijk dat de sector – en ook daar hebben we met hen over gesproken – mee naar oplossingen zoekt, wat ze ook doen. Ze zijn vastberaden, waarvoor ik ze ook wil danken, zodat de toekomst van de motorcross in Vlaanderen op lange termijn verzekerd is.

Voor mij ligt de focus nu in eerste instantie op het behoud van de bestaande terreinen, om te beginnen het HondaPark te Olmen. Ik kan niet genoeg benadrukken dat we werken aan een oplossing. Verschillende zaken zitten bij adviesinstanties, maar we moeten het dossier opnieuw in overweging nemen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp uiteraard uw afwachtende houding en dat de uitspraak van de Raad van State moet worden onderzocht.

U zegt dat de bestaande circuits op dit moment een rechtsgeldige vergunning hebben. Er is dus een rechtsgrond. Minister, ik had u toch graag de vraag gesteld voor nieuwe vergunningen. Ik denk concreet aan Maasmechelen, waar er voor- en tegenstanders zijn van het rallycrosscircuit. U hebt gezegd dat er misschien wel wat mogelijkheden zijn, maar het circuit ligt natuurlijk in een zeer gevoelig milieugebied, het Nationaal Park Hoge Kempen. Hoe kijkt u aan tegen deze nieuwe aanvragen? Ze moeten natuurlijk nog worden beoordeeld. Het zou bovendien niet alleen over rallycross gaan, maar onlangs was er nog een voorstel van de Belgische mountainbikers om er ook eventueel een mountainbikecircuit aan te leggen.

Minister, wat met de toekomstige aanvragen, want dan zult u toch rekening moeten houden met de Raad van State?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Volgens de werkwijze die is afgesproken in de conceptnota van 2017 en die de Vlaamse Regering nog volgt, moeten we inderdaad vaststellen dat er geen nieuwe locaties in aanmerking komen voor overweging. Na een zoektocht van zoveel jaren, blijkt dat het niet evident is. Het is belangrijk dat we de bestaande sites met zorg omarmen om na te gaan op welke manier we een duurzaam voortbestaan kunnen garanderen.

Minister, ik ben blij dat u het engagement aangaat en gehoor geeft aan de oproep van gemeenteraden en buurtbewoners, die zeggen dat ze met bepaalde voorwaarden kunnen leven met het circuit. Zo kan het duurzaam voortbestaan van het HondaPark mogelijk worden gemaakt.

Ik begrijp dat u zegt dat u niet vooruit kunt lopen op de procedures. Het was ook niet de vraag, maar er was wel de bezorgdheid of u al een voldoende analyse hebt kunnen maken van enerzijds het arrest en anderzijds de bestaande regelgeving, zodat we een voldoende juridisch kader hebben om deze terreinen te kunnen vergunnen. Ik hoor van u dat er nog een aantal zaken in onderzoek zijn. Als ik het goed begrijp, is er vandaag geen reden om te denken dat er geen voldoende juridische basis zou zijn om deze vergunningen af te leveren. Begrijp ik dat goed? Of bent u nog met een aantal zaken bezig waarover u het later zult hebben?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord en uw engagement.

De heer Vandenhove heeft al verwezen naar Maasmechelen, waar er voor- en tegenstanders zijn, en heel vaak is dat zo bij motorcrosssterreinen. In Balen is er echter een heel breed draagvlak voor het motorcrosspark. De partijen van de twee vraagstellers voor mij, CD&V en sp.a, vormen de coalitie in Balen. Een oplossing voor de situatie wordt dus niet alleen door de meerderheid gedragen, maar ook door de oppositie. De meerderheid heeft een brief gestuurd die ook door de hele oppositie is aanvaard. Het motorcrosscircuit kent er al zo'n lange traditie en is nog mee opgericht door de helaas betreurde Eric Geboers. Bovendien zijn er weinig klachten binnen de gemeente. Er is wel een klacht ingediend door een vzw over geluidsoverlast, maar die klacht kwam van een vzw buiten de gemeente. Het is dus wel belangrijk om te zeggen dat er binnen de gemeente en binnen de lokale politiek eensgezindheid is om een oplossing te vinden.

Ik merk ook eensgezindheid bij u en minister Weyts. Minister, die innovatieve oplossingen voor de toekomst, zijn zeker prima. Uiteraard moet de sector bezig zijn met werken met elektrische motoren, maar het geeft geen oplossing voor het HondaPark en ook niet voor andere vergunningen die intussen zijn uitgereikt. Het moet worden bekeken, maar het is voor de verre toekomst.

Er lopen nog een aantal onderzoeken bij adviesinstanties. Minister, binnen welke termijn denkt u die adviezen te hebben en ermee aan de slag te gaan om concreet een oplossing voor de situatie ter plaatse uit te dokteren? Dit kan dan eventueel in een nieuw besluit worden gegoten waarbij wel de dwingende redenen om af te wijken van de geluidsnormen worden aangetoond. Men kan ook kijken naar een decretaal initiatief. Ik begrijp dat u daar nog niet op wilt vooruitlopen, maar misschien kunt u wel aangeven binnen welke termijn u denkt met die adviezen naar het parlement te komen.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil u ook alle steun betuigen.

Als we de voorbije tien jaar iets geleerd hebben, dan is het dat we moeten proberen om de motorcrosscircuits die er vandaag zijn, te behouden. Ik herinner me de discussie over het circuit van Waterloos, waar de andere wereldkampioenen zijn gevormd, Harry Everts en Stefan Everts. We hebben destijds over alle partijgrenzen heen het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan goedgekeurd, dat uiteindelijk vernietigd is nadat één iemand – er is nog in het parlement over gediscussieerd tussen Lijst Dedeker en Het Vlaams Belang, ik laat in het midden wie begon – naar de Raad van State was getrokken. Het gevolg was dat het plan werd vernietigd en het circuit definitief verloren is gegaan. Minister, zelfs vandaag, nu het een mountainbiketerrein is geworden, kan ik u bevestigen dat er mensen zijn die het zonde vinden dat het is verdwenen.

De voorbije tien jaar hebben verschillende ministers veel inspanningen gedaan om te zoeken naar nieuwe terreinen. Ik denk dat we eerlijk moeten zijn: het is een heel moeilijke oefening. Iedereen vindt de motorsport mooi en staat achter de kampioenen, maar niemand wil het in zijn achtertuin. We moeten inderdaad heel erg waakzaam zijn. Vandaar dat ik uw initiatief ten volle steun om na te gaan hoe we dit circuit kunnen redden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ook wij willen onze steun betuigen aan het initiatief dat de ministers – meervoud – willen nemen om inderdaad de ambitie van de motorcross in Vlaanderen te ondersteunen. We zijn er ons ook van bewust dat de uitspraak een opdoffer is voor de sector, waar al heel wat klappen gevallen zijn. We moeten er niet flauw over doen, want dat is ook zo. We hebben in de vorige legislatuur nog een voorstel van resolutie ingediend met de meerderheidspartijen.

Is het allemaal kommer en kwel? Wel, er zijn een aantal evoluties en opportuniteiten, zoals de evolutie rond de elektrocross. Collega Janssens, dat is uiteraard niet de oplossing voor Balen, maar op lange termijn biedt het wel perspectief. Het is belangrijk dat de sector deze evoluties met beide handen aangrijpt, wat ze ook doet, voor alle duidelijkheid. Zo kunnen we de motorcross in Vlaanderen voor een stuk vrijwaren.

Wij steunen in elk geval de poging van de twee ministers om de motorcross in Vlaanderen te ondersteunen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, we stellen vast dat u daar inspanningen voor doet. Maar ik moet eerlijkheidshalve meegeven dat ik tien, twaalf jaar geleden ook al in discussie was gegaan met uw collega, Philippe Muyters, voormalig minister van Sport. Ik apprecieer ook wat hij ervoor gedaan heeft. Maar er zijn meer zaken die meespelen. Het is niet alleen het milieu, het is natuurlijk ook de politiek. De natuur wordt nu gebruikt of misbruikt. Begrijp mij niet verkeerd, ik ben voor de natuur, maar die circuits liggen altijd dicht bij natuur, en dan wordt die grond snel tot de natuur gerekend, en dan zegt men dat daar geen recreatie meer mag gebeuren.

Het gaat ook niet alleen om het geluid, collega Ceyssens gaf het al aan. Het was trouwens niemand van onze partij, absoluut niet. Wij steunen al twintig jaar het motorcrosscircuit dat er was in Waterloo. Het gaat ook over stof, het gaat over het volk dat naar de wedstrijden komt kijken. Men heeft het dus ook over het autoverkeer. Ondanks het feit dat de buurt nagenoeg volledig achter de motorcross stond, zijn er toch een of twee mensen die zich daartegen verzetten. En uiteindelijk halen ze het ook nog, dikwijls met steun van politieke partijen. Dat is toch wel spijtig.

Er is ook het circuit in Opgrimbie, ik heb u daar een jaar geleden ook over ondervraagd. U hebt daar zelf toen de aanleiding toe gegeven. Ook dat circuit ligt niet in een natuurgebied, maar het ligt er wel tegen. Het kan goed zijn dat dat een waardevol natuurgebied is, maar waar ga je anders die circuits leggen? Dat zijn nu eenmaal de plaatsen waar zo'n circuit thuishoort. Het is van groot belang dat we de bestaande circuits kunnen behouden, want nieuwe circuits vinden zal zeer moeilijk worden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik heb zeer aandachtig geluisterd naar de verschillende tussenkomsten. Ik denk dat daar toch wel een eensgezindheid is. Ik

mag ook zo vaststellen dat motorcross absoluut een plaats moet hebben in Vlaanderen. Ik wil daar heel duidelijk over zijn.

Ik vind het belangrijk dat we een rechtszeker kader hebben; dat is waar de raad nu over gevallen is. Ik kan natuurlijk niet vooruitlopen op de toekomstige vergunningsaanvragen, dat zal niet gaan. Maar we bekijken op dit moment voor de huidige vergunningen en voor het dossier dat nu op tafel ligt, samen met de administratie maar ook met externe juristen, hoe we dit echt goed kunnen onderbouwen, ook juridisch. Zo komen we niet weer in hetzelfde sukkelstraatje terecht.

Collega Janssens vroeg ook naar een timing. Ik zou zeggen: het liefst zo snel mogelijk. Ik begrijp ook dat dat snel moet gebeuren. Daarom hebben we daar ook externe juristen voor ingezet, naast de gewone adviesinstanties die we hier hebben. Ik hoop dat ik vrij snel, maar toch ook voldoende juridisch robuust, kan werken. Ook naar de sector toe is het van groot belang dat hetgeen we afleveren, een goed, rechtszeker kader heeft.

We hebben inderdaad ook met de sector gesproken over elektrocross. Zij weten dat, dat is inderdaad iets richting de toekomst, wat verder in de tijd. Ik ben er ook van overtuigd dat men daar binnen de sector wel mee bezig is. Die bewustwording is er wel, maar dat is niet iets wat we nu op een-twee-drie opgelost krijgen.

Collega Pieters, dit arrest ging alvast over het geluidskader, en niet zozeer over natuur. Dat wil ik toch even onderstrepen.

Ik vind sowieso niet dat je kunt zeggen dat we in Vlaanderen niet meer aan motorcross doen. Dat heb ik ook van niemand in de commissie gehoord. Ik voel mij dan ook des te meer gemotiveerd om zo snel mogelijk een goed, rechtszeker kader voor deze dossiers te vinden. Ik voel mij gesteund door alle parlementsleden, of toch door die die zijn tussengekomen.

De voorzitter: De heer Vandehove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Bedankt voor het antwoord, dat wordt ongetwijfeld vervolgd.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik begrijp dat u inderdaad zorgt voor een robuust juridisch kader. Dat willen we alleen maar ondersteunen. Momenteel ziet het er niet naar uit dat we het regelgevend kader moeten aanpassen, maar mocht dat wel zo zijn, dan verwacht ik van u ook tijdig een signaal, minister. Dan kunnen we daar met plezier de nodige ondersteuning voor bieden indien nodig.

De doorkijk naar de verdere toekomst, waarbij we kijken naar de elektro-sport, lijkt mij een terecht punt. Dit traject moet in overleg met de sector worden bekeken. Op welke manier kan innovatie ingang vinden? Dat zal waarschijnlijk ook niet van vandaag op morgen zijn, dus in die zin hoop ik dat de regering kijkt hoe er op die manier een transitie kan gebeuren in die sport. Dat kan mogelijk extra perspectieven bieden. Maar dat is misschien eerder een vraag voor uw collega Ben Weyts, minister van Sport.

Maar dat is niet de vraag van vandaag; vandaag ging het duidelijk over het juridisch kader voor huidige terreinen. In die zin geef ik alle steun om dat verder uit te werken.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, rechtszekerheid is inderdaad het sleutelwoord in dit verhaal. Dat geldt niet alleen voor het afleveren van

vergunningen, maar ook voor het zoeken naar een oplossing voor de situatie waarin we nu verzeild zijn geraakt. Vanuit de politieke eensgezindheid, die er niet alleen op lokaal vlak is maar blijkbaar ook hier, in het Vlaams Parlement, heb ik de idee dat er geen politieke stokken in de wielen zullen worden gestoken. Dat is alvast één stap vooruit. De sector zal tevreden zijn om dat te horen.

De volgende stap is natuurlijk een concrete oplossing voor de situatie van het HondaPark, maar ook voor de andere bestaande terreinen die er nog zijn. Want laten we wel wezen: we zijn zeer ver verwijderd van het streefdoel van 2017, toen de Vlaamse Regering zei dat ze naar twaalf trainingsfaciliteiten zou gaan voor motorcross in Vlaanderen. Het zijn er nu nog drie of vier. Dat streefdoel is zeer ver weg, dus laten we inderdaad heel snel werk maken van een rechtszekere oplossing, niet alleen voor het HondaPark maar ook voor de andere bestaande vergunningen, en eventueel voor toekomstige aanvragen die nog zouden komen. Want ik ben ervan overtuigd dat er binnen onze omgeving absoluut een evenwicht moet kunnen worden gevonden tussen die mooie hobby- of zelfs profsport en de leefmilieu-maatregelen die we hanteren.

Ook als er geen motorcrosssterreinen meer zijn, zullen motorcrossers altijd blijven bestaan, maar dan gaat men wildcrossen in de natuur. En dat kan natuurlijk absoluut niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over hoogstamboomgaarden – 2128 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Minister, we hebben het nog al gehad over de hoogstamboomgaarden. Ik zou daar een hele exposé over kunnen geven, maar dat ga ik natuurlijk niet doen. U weet dat mij dat heel na aan het hart ligt, en als we niet snel ingrijpen zullen we niet veel hoogstambomen overhouden, ondanks de gedeelde bevoegdheden met minister van Landbouw Crevits en minister van Onroerend Erfgoed Diependaele. Het is echt nodig dat daar integraal inspanningen voor gebeuren.

Ik heb in mijn vraag een paar voorbeelden aangehaald waarbij men op alle mogelijke manieren probeert om hoogstamboomgaarden te kappen, ook al mag het niet. Dat gebeurt bijvoorbeeld als er een storm is geweest, of bij een uitbraak van het Little Cherry Virus.

Maar ik heb ook een aantal voorbeelden gegeven die onder uw bevoegdheid vallen. Op het ogenblik dat mensen bijvoorbeeld bomen kappen en hoogstambomen in de plaats willen zetten, zijn daar vaak decretale of wettelijke hinderpalen. Er was het voorbeeld van oude dennen die sneuvelen door de letterzetter. Een kapvergunning is geen probleem, maar het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) verplicht op dat ogenblik om een nieuw bos te planten. Het perceel bevindt zich tussen een appelplantage en een weide met oude kersbomen en de bewoners wilden graag een hoogstamboomgaard planten. Dat mag dan niet.

Het tweede voorbeeld heeft betrekking op populieren; het gaat over oude hoogstamboomgaarden waar ooit populieren zijn geplant om economisch redenen. Als die populieren kaprijp zijn en ze worden gekapt, dan wordt hier en daar een oude fruitboom weer zichtbaar. Maar als dan gevraagd wordt om dat perceel opnieuw in

te richten als natuurboomgaard, kan dit jammer genoeg niet, hoewel de ecologische meerwaarde veel hoger is dan de productieplantage van de populier.

Dit zijn slechts een paar voorbeelden om aan te geven dat er inderdaad een aantal regels zitten in de wetgeving, zowel langs de kant van milieu en natuur als langs de kant van landbouw. Die maken dat hoogstamboomgaarden geroid worden, en dat het ook heel moeilijk is om hoogstamboomgaarden in de plaats te krijgen.

Ik heb daarom een aantal vragen voor u. Misschien zijn het vragen waarvan u denkt dat het eerder dromen zijn, maar soms moet je blijven dromen.

Kan er niet nagedacht worden over een decreetsaanpassing, en in afwachting eventueel een richtlijnenkader voor de betrokken gemeenten en steden, waarbij hoogstamfruitbomen als volwaardige bomen beschouwd worden en kunnen meetellen als bosboom? Zo voorkomen we dat we almaar proberen om bossen uit te breiden met het oog op de CO₂-problematiek. Ik denk dat hoogstambomen daar zeker kunnen toe bijdragen, vooral als het over biodiversiteit gaat. Zo'n hoogstamboom bevat immers heel wat elementen qua biodiversiteit.

De uitbreiding van het bosareaal is een van uw speerpunten voor deze legislatuur. Waarom zouden we via een aanpassing van de bestaande boswetgeving nieuwe hoogstamboomgaarden in bepaalde omstandigheden niet kunnen laten meetellen als bos, en het beschouwen als een oplossing voor de CO₂-problematiek? Ik heb dat trouwens ook in de vorige legislatuur al gevraagd.

Kan dit alles niet passen binnen een multifunctioneel geïntegreerd beleid van de Vlaamse natuur, vergelijkbaar met het decreet van 2014 tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos? Kan mijn voorstel niet opgenomen worden in een verdere integratie van de bestaande bos- en natuurwetgeving?

In Haspengouw is er om diverse redenen beperkte ruimte voor meer bossen. Zouden we daar ook niet kunnen denken dat hoogstamboomgaarden, met heel wat ecosysteemdiensten, een gedeeltelijk alternatief kunnen zijn? We zouden bijvoorbeeld kunnen werken met een experiment, om te kijken in welke mate dat haalbaar zou zijn.

Ik heb in dezelfde context ook al vragen gesteld aan de minister van Landbouw over het eventueel beschouwen van hoogstamboomgaarden als niet-productieve investering. Want het is een beetje tegengesteld aan elkaar. Het kan niet worden beschouwd als een niet-productieve investering. Langs de andere kant, zoals ik in mijn vraag aan u stel, zijn hoogstamboomstammen zagezegd productieve investeringen voor de landbouwsector. Toch stellen we vast dat ze daar eigenlijk niet meer voor gebruikt worden. Het is echt duidelijk dat daar dringend naar gekeken moet worden. Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Bedankt, collega Vandenhove. Ik denk dat ik uw vraag goed begrijp. Hoogstamboomgaarden zijn inderdaad heel waardevol vanuit verschillende invalshoeken. Voor mij zijn hoogstambomen dan ook wel volwaardige bomen. Maar als we die ook als bosbomen moeten beschouwen, dan klopt de definitie natuurlijk niet meer. Het Bosdecreet is op dat vlak heel duidelijk. Hoogstamboomgaarden worden niet beschouwd als bos; bossen kennen door hun typische opbouw en structuur een specifiek klimaat en ecosysteemdynamiek die anders is dan in een hoogstamboomgaard. In die zin is daar een verschil, zeggen mijn milieuexperts op het kabinet. Dat heeft natuurlijk te maken met de verschillende ecosystemen in hoogstamboomgaarden en gewone bossen. Dus in die zin denk ik dat het niet wenselijk is om de definitie bos aan te passen, omdat voor elk een verschillende beleidsmatige aanpak nodig is.

Uw derde vraag: het beheer van hoogstamboomgaarden kan inderdaad perfect vallen onder het concept van het geïntegreerd beheer, ten behoeve van het natuurbehoud, maar dan vanwege de typische kenmerken en de intrinsieke landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden. Een passend beheer voeren vanuit verschillende waarden is perfect mogelijk, en dat volg ik ook.

Ten slotte, uw vierde vraag. Zoals gezegd hebben hoogstamboomgaarden hun karakteristieke waarde en verlenen ze ook verschillende ecosysteemdiensten. Het is geen alternatief voor bos, maar natuurlijk wel complementair.

Het natuurbeleid waardeert hoogstamboomgaarden vooral voor de rol die ze vervullen als ecologische stapsteen en natuurverbindingselement. In het bosarme Haspengouw maken hoogstamboomgaarden vaak het verschil voor verschillende bedreigde en niet-bedreigde soorten, gaande van de eikelmuis tot de steenuil. Daarom zijn ze ook beschermd als klein landschapselement.

U weet dat ook de minister van Erfgoed na overleg met een hele reeks partners een onroerenderfgoedbeheersplan heeft goedgekeurd voor de hoogstamboomgaarden in Haspengouw en Voeren, dit met als doel het behoud van dit karakteristieke landschap.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Bedankt, minister. Ik begrijp ook uw antwoord, en ook dat van de milieuspecialisten op uw kabinet. Het kan inderdaad op dit ogenblik nooit als bos beschouwd worden. Ik denk ook niet dat dat in de strikte definitie van het bos de bedoeling is. Maar langs de andere kant is het andere uiterste dat het in de landbouwsector nog altijd beschouwd wordt als productieve investering, met mogelijke opbrengsten. Zo komen we natuurlijk tussen hamer en aambeeld terecht. Ik zou echt willen vragen dat u met uw collega's toch eens bekijkt in welke mate we voor die hoogstamboomgaarden een aparte reglementering kunnen uitwerken en dat er, vooraleer er decreten aangepast worden, op het terrein een concrete toepassing zou gebeuren. Want – ongeacht alle inspanningen die uw collega Diependaele op dit moment onderneemt voor de bescherming en het onroerend erfgoed – als we met deze situatie blijven zitten, tussen hamer en aambeeld, dan garandeer ik dat er in de nabije toekomst alsmear meer hoogstambomen gaan verdwijnen. Binnenkort zijn er in de streek weer overal bloesemfeesten – nu iets minder natuurlijk, door corona – maar het is een beetje raar dat men heel veel promotie maakt rond de nieuwe fruitbomen, en wat het fruit economisch opbrengt, terwijl men nooit bij dat erfgoed stilstaat.

Mijn pleidooi is er dus een om de zaak pragmatisch aan te pakken, en te kijken in welke mate we dat voor landbouwers en privépersonen die alsnog hoogstambomen willen behouden, kunnen reglementeren en uiteraard ook een stuk financieren.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, collega Vandenhove, voor de interessante vraag, en minister, voor het antwoord.

Ik wil de vraag nog een beetje uitbreiden om ook onze zorg uit te drukken over het behoud van hagen en heggen in ons landschap. Ik heb daar vorig jaar al een vraag over gesteld, in de zin van: welk beleid u wenst te ontwikkelen om de hagen en heggen die er op dit moment zijn te behouden en mogelijk uit te breiden? Want dat zijn toch ook wel zeer belangrijke kleine landschapselementen, die een belangrijke meerwaarde hebben voor ons landschap en voor de biodiversiteit, en eventueel ook een fruit- of oogstopbrengst kunnen opleveren. Mijn concrete vraag, minister, is: worden de kleine landschapselementen gemonitord, en wordt daar

een actief beleid rond ontwikkeld, zoals in Wallonië, waar men de ambitie heeft om 4.000 kilometer haag en heg aan te leggen in het landschap?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ook vanuit de andere kant van Haspengouw wil ik de bezorgdheid over hoogstamboomgaarden van collega Vandenhove bijtreden. Ik denk dat het een typisch element is in ons landschap, dat ook heel belangrijk is voor de biodiversiteit. We zouden dat eerder in ere moeten herstellen dan er heel veel van te kappen.

Maar ik treed niet de vraag bij om hoogstamboomgaarden tot bossen te verheffen. Dat lijkt mij misschien wat te verregaand of geen geschikt instrument daarvoor. Ik treed wel de vraag van collega Vandenhove bij om de stimulansen die er vandaag zijn om meer bos aan te planten, ook open te stellen voor hoogstamboomgaarden. Want ik ken bijvoorbeeld gemeenten in Haspengouw die nadenken over een natuurbegraafplaats, en dan wordt vanuit ANB ook vooral richting bossen gekeken. Nochtans zou men bij ons in Limburg dan eerder denken aan hoogstamboomgaarden, omdat dat typische kenmerken in het landschap zijn en omdat ze streekeigen zijn.

Ik denk dus wel dat we wat werk hebben om ervoor te zorgen dat er extra bomen geplant worden. Dat hoeft niet altijd bos te zijn, dat zijn ook dit soort hoogstamboomgaarden. En dan zou je ook projecten als natuurbegraafplaatsen – en zo zijn er nog vele andere – kunnen openstellen voor dezelfde ondersteuning en begeleiding vanuit de Vlaamse overheid. Daar zouden we allemaal baat bij hebben.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Collega's, ik denk dat we met veel sympathie hebben geluisterd naar de vraagstelling van collega Vandenhove over onze mooie, waardevolle boomgaarden. Niet alleen in het rijke Haspengouw maar ook in onze streek, in het Hageland, hebben we gelukkig nog een aantal mooie exemplaren. Maar de minister gaf het terecht aan: een bos is geen boomgaard, een boomgaard is geen bos. Ik denk dat we die onderscheiden doelstellingen goed voor ogen moeten houden.

Ook dit Vlaams Parlement hecht bijzondere waarde aan boomgaarden, dat bleek nog in 2014. Het lijkt een eeuwigheid geleden, maar toen kenden we onze Gouden Erepenninng toe aan de Nationale Boomgaardenstichting, als erkenning voor het werk dat zij leveren. Het is een bekommernis die we sindsdien ook wel hebben gehonoreerd.

De vraag van collega Schauvliege naar de kleine landschapselementen is uiteraard ook een heel boeiende vraag, maar dat staat toch heel ver af van het onderwerp van de vraag van collega Vandenhove, vind ik. Minister, u bent meer dan capabel genoeg om daar beknopt op te antwoorden, maar dat is een discussie die we toch los moeten zien van de discussie over het statuut van boomgaarden, en welk statuut we daaraan willen toekennen. Maar die bekommernis, zowel voor de kleine landschapselementen als voor het behoud van onze waardevolle boomgaarden, delen wij met volle overtuiging en met veel plezier.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Bedankt voor het antwoord en voor de vraag, en bedankt aan de collega's die erop inpikken. Een bos is inderdaad een bos, en een hoogstamboomgaard is een hoogstamboomgaard. Maar een boom is een boom. Een hoogstamboomgaard heeft het voordeel dat hij oud wordt. Die boomgaard

maakt een evolutie door en kan daar tientallen jaren en misschien nog veel langer blijven staan. Dat zijn waardevolle landschapselementen.

Het voordeel van een boomgaard – en daar moet ik collega Schauvliege gelijk in geven – is dat hij meestal ook omringd is door een haag of een heg. We zien dat hier in het Maasland ook, wat nog een andere kant van Limburg is.

Ik denk dat het zeer fraai zou zijn, ook voor het toerisme, mocht men ook in de toekomst de hoogstambomen kunnen blijven behouden. Als we een hoogstamboomgaard planten, creëren we zelfs erfgoed. Het heeft dus alleen maar positieve punten, en ik kan alleen maar de collega's bijtreden dat we de hoogstamboomgaarden de waarde moeten toekennen die ze verdienen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, voorzitter, en ook voor de verschillende tussenkomsten en suggesties. Ik kan heel kort zijn: ik wil twee zaken onderstrepen die men niet uit het oog mag verliezen. Vooreerst zijn hoogstamboomgaarden vandaag al beschermd. Dat gaat over landschapselementen, en er geldt ook een vergunningsplicht. Men kan daar niet zo maar het een en ander aan wijzigen.

Wat betreft heel de discussie of men dat moet beschouwen als bos, het belang voor de natuur, enzovoort: wij zijn vragende partij om de hoogstamboomgaarden mee te nemen in de discussie over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Idem dito wat betreft de hagen, collega Schauvliege. Wij nemen dat mee in heel de discussie die we voeren rond het GLB, want daar zitten natuurlijk heel wat ecoregelingsubsidies in, en ik denk dat we die op een goede en nuttige manier moeten besteden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Ik heb nog twee korte bemerkingen. Het is inderdaad goed, minister, dat u dat samen met uw collega Crevits bekijkt in het kader van het nieuwe GLB, om na te gaan in welke mate dit zou kunnen horen bij de subsidiëring van productieve investeringen.

In de tweede plaats zou ik u toch nog eens willen zeggen dat het allemaal niet zo vanzelfsprekend is. Ik heb eerder een schriftelijke vraag gesteld naar aanleiding van een concrete situatie in Wellen, waar een fruitteler op het idee kwam om zijn hoogstamboomgaarden te kappen en in de plaats een paar hoogstamboomgaarden te zetten en voor de rest een plantage van laagstam. U hebt toen geantwoord dat u in een omzendbrief de gemeenten nog eens duidelijk zou maken welke interpretaties mogelijk zijn en welke niet. Maar sommigen zijn ongelooflijk inventief om hoogstambomen te laten sneuvelen en te vervangen door kleinere bomen, die economisch wél opbrengen. Ik zou er daarom bij op willen aandringen dat u, zoals u toen schriftelijk beloofd hebt, een omzendbrief zou sturen om nog een paar zaken te verduidelijken. Trouwens, ik hoef u dat niet te zeggen. Als u contact zou nemen met de boswachters hier in de regio, dan zouden zij u wel een paar voorbeelden kunnen aanhalen van hoe inventief men is. U dient dus effectief aan de gemeentebesturen duidelijk te maken wat zeker niet kan. Want nu gebeuren er soms dergelijke dingen onder het mom dat men in orde is met het decreet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de financiële gevolgen van het wolvenbeleid – 2150 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u wel, voorzitter. '152.207 euro', dat is wat een collega als antwoord kreeg op zijn schriftelijke vraag over hoeveel de belastingbetaler de laatste twee jaar reeds moest ophoesten om wolven in Vlaanderen te laten overleven. De personeelskosten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zijn daar dan nog niet in begrepen. Als men de vooruitzichten voor de wolvenpopulatie mag geloven, zal dit bedrag de eerstvolgende jaren alleen maar exponentieel toenemen. Aan de gewone Vlaming in de straat die na jarenlang labuur moet rondkomen met een minimum arbeiderspensioentje of aan onze Vlaamse gezinnen die bij gebrek aan financiële overheidsmiddelen jarenlang moeten wachten op hulp voor een gehandicapt kind, krijgt men een dergelijk beleid echt niet meer verkocht.

Wanneer men, zoals die collega, hierover in dit parlement bovendien ook maar enige kritische en pertinente vraag durft te stellen, krijgt men door de wolvenfanatici van 'Welkom wolf' in de pers verwijten naar het hoofd geslingerd van het genre dat dit een wel héél goedkope manier van zelfprofilering is op de kap van de wolf. Wanneer dergelijke fanatici schijnbaar de dienst gaan uitmaken wat betreft het Vlaams wolvenbeleid, en deze hysterici zelfs niet schuwen om kritisch ingestelde parlementsleden uit de meerderheid die het huidige wolvenbeleid ernstig in vraag durven te stellen monddood trachten te maken, dan loopt er duidelijk iets fundamenteel mis op het vlak van uw beleid.

Meer zelfs, men weet waar het verhaal van de terugkeer van de wolf in Vlaanderen is begonnen. Hoe dit verhaal zich verder beleidsmatig zal ontwikkelen en wat de prijs hiervan voor de belastingbetaler zal zijn, daar hebben we volkomen het raden naar. Verontrustend in die zin zijn dan ook de berichten van de wolvenfanatici die zelf in de pers uitdrukkelijk hebben toegegeven dat de kostprijs voortvloeiend uit door wolven veroorzaakte schade, zonder beheersingrepen van de overheid, nog vele malen hoger zou liggen dan de tot op heden betaalde 152.207 euro.

Nog volgens deze fanatici – en dan citeer ik – "gaat zonder wolfwerende maatregelen straks het laatste schaap in Limburg eraan, want dan leren wolven dat schapen een gemakkelijke hap zijn." We hebben ook al begrepen van een collega die een vraag stelde in verband met de omheiningen, dat een wolf ook de wolfomheining niet schuwt en er gewoon voorbij raakt. Als de huidige kleine Vlaamse wolvenfamilie, volgens die wolvenspecialist, reeds zo'n gevaar vormt voor de Vlaamse veestapel, wat staat Vlaanderen dan over enkele jaren te wachten, als de wolvenfamilie verder uitbreidt en er echte wolvenroedels ontstaan, die in groep op zoek gaan naar eten?

Met het risico om straks, net als de collega, in de pers figuurlijk met pek en veren besmeurd te worden, heb ik toch enkele vragen, minister. Het Vlaams Belang maande in het verleden reeds aan om uiterst voorzichtig te zijn wat betreft het toestaan dat de wolvenpopulatie in het reeds zeer dichtbevolkte Vlaanderen verder ongebreideld uitbreidt. Wat is volgens u het maximumaantal wolven dat in Vlaanderen in het wild kan overleven, zonder dat er onaanvaardbare risico's op conflictsituaties met de wolf ontstaan? Wat is in functie van dat maximumaantal de prognose van het jaarlijkse kostenplaatje dat de overheid per wolf dient te voorzien om de vreedzame co-existentie tussen wolf en mens duurzaam te

verzekeren? Met welke middelen en op welke wijze zult u dat jaarlijkse kostenplaatje in de toekomst blijven financieren? Vanaf welke roedelgrootte vormt een roedel in Vlaanderen in de toekomst een gevaar voor de mens? Als de roedel op jacht gaat om voor voldoende voedsel te zorgen, ook voor zijn welpen, wat is het risico daarvan?

Het gaat niet op om hardwerkende Vlamingen die onder deze en vorige regeringen reeds zwaar belast werden, voor het plezier van enkele wolvenfanatici ook nog eens financieel te laten opdraaien voor het in stand houden van de wolvenpopulatie, een wolvenpopulatie die dan ook nog eens de veestapel van die Vlaming dreigt op te eten, indien de overheid niet afdoende wolfwerende maatregelen treft. Overweegt u die kosten te verhalen op de verenigingen en organisaties die de terugkeer van de wolf in Vlaanderen promoten en/of faciliteren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Pieters, ik vind het niet erg om vragen te beantwoorden, maar ik zou toch wel willen dat u toch een beetje – ik zeg niet dat u de juiste vragen moet stellen, of welke vragen u moet stellen, maar de toon in uw vraagstelling ... Straks is het de schuld van de wolf dat hier veel te veel allochtonen zijn of wat dan ook. Ik vind dat u wel heel ver gaat. U probeert hier weer de polarisering op te zoeken, en niet een beetje, maar keihard. U zet de wolf tegenover de hardwerkende Vlaming. U zet de wolf tegenover de mensen met een handicap. Ik vind dat verschrikkelijk. Ik vind het beeld dat u hier net geschetst hebt, verschrikkelijk. Ik neem daar ook volledig afstand van. Ik heb heel veel respect voor volksvertegenwoordigers die hun werk op een correcte manier moeten doen en die de minister op een correcte manier moeten ondervragen, maar de teneur van uw vraag en de zaken die u stelt – de wolf uitspelen tegen Jan en alleman – dat stemt mij zeer ongerust. Ik hoop dat alles oké gaat met u. Ik ben zeer ongerust over hoe het met u gaat.

Ik wil toch nog eens een aantal zaken onderstrepen. We hebben het al vaak gehad over de wolf in Vlaanderen. Ik vraag mij af wat uw alternatief is. U zou de wolf gewoon doodschieten? Of wat zou u doen? Daar heb ik niets over gehoord, behalve keiharde polarisatie. Het is degoutant dat u zelfs mensen met een handicap hiertegenover zet. Ik vind dat echt beneden alle peil. Ik wil niets te maken hebben met wat u hier daarnet allemaal hebt gesteld. Ik wil wel antwoorden op vragen over waarmee we bezig zijn.

We hebben recent een protocol goedgekeurd rond het wolvenbeleid dat we proberen te voeren, op een goede manier. Ik denk dat daar ook wel draagvlak voor is. Ik heb ook altijd gezegd dat de terugkeer van de wolf in Vlaanderen een uitdaging is. De wolf heeft hier in het verleden ook altijd geleefd. Uiteraard is het een uitdaging. Dat is niet vanzelfsprekend. En we moeten daar een beleid rond voeren. Via het wolvenplatform wordt er in samenspraak met alle betrokken actoren een wolvenbeleid ontwikkeld, op basis van gefundeerde wetenschappelijke kennis. Voor het huidige wolvengebied wordt er een gebiedsgericht wolvenplan gemaakt en wordt de huidige subsidieregeling geoptimaliseerd.

Ik heb het al gezegd, maar ik zal het nog eens herhalen: het is een absolute misvatting te denken dat de wolvenpopulatie zich ongebreideld zou kunnen uitbreiden. U doet alsof hier binnenkort duizenden wolven gaan rondlopen. Ik zou wel willen weten waarop u zich baseert als u zulke zaken zegt. Als roofdieren gedragen wolven zich immers heel territoriaal, waardoor het aantal per territorium steeds beperkt is tot vijf à tien dieren, die samen een roedel vormen.

Hoeveel wolven er in Vlaanderen zullen en kunnen leven, valt dan ook niet met zekerheid te zeggen. Er moet wel rekening gehouden worden met twee essentiële zaken, namelijk voedsel en schuilmogelijkheid. Vooral dat laatste vormt een

beperking, zeker voor de mogelijkheden tot voortplanting. Vlaanderen is helaas niet groot. Wolven hebben een aaneengesloten stuk natuur nodig, en wij hebben daar niet veel van. Dat weet u ook, hoop ik. Wolven willen hun jongen grootbrengen op plaatsen waar tijdens het voorjaar wekenlang nauwelijks mensen in de buurt komen. Die locaties moeten ook al gauw een oppervlakte van tientallen hectaren hebben. En die combinatie is in Vlaanderen niet vaak te vinden. Nederland en Duitsland zijn op dat gebied iets groter.

Ik heb ook geen glazen bol, dus ik kan u dat niet meegeven, maar u moet natuurlijk wel rekening houden met die essentiële voorwaarden en met de ruimtelijke ordening en hoe Vlaanderen territoriaal in elkaar zit. Aangezien we dus niet met zekerheid kunnen voorspellen hoeveel wolven zich uiteindelijk in Vlaanderen kunnen vestigen, is het ook moeilijk om een kostenplaatje te schetsen. Wel kan ik zeggen dat er in de beginjaren kosten worden gemaakt die over de lange termijn zullen renderen. Ik denk maar aan de inspanningen op het vlak van overleg en communicatie. Ik zet ook maximaal in op een combinatie van middelen en doelen waar dat mogelijk is. Zo dragen de inspanningen die we leveren met betrekking tot ontsnippering, bescherming en toezicht, evenzeer bij tot de verkeersveiligheid, de bescherming van andere soorten en de ontwikkeling van kwetsbare natuurgebieden.

Wat de schadeproblematiek betreft, heb ik ervoor gekozen om, net als in de ons omringende landen, sterk in te zetten op schadepreventie. Dat was ook een zeer uitdrukkelijke vraag van de actoren in het Vlaamse wolvenplatform en van de gemeenten binnen het huidige wolvengebied. Ik werk daartoe momenteel ook een nieuw subsidiebesluit uit. Zodra de finale uitwerking van die regeling gekend is, kunnen we ook prognoses maken van de kosten die daaraan verbonden zijn.

Dan kom ik bij uw volgende vraag. U weet toch dat wolven mensenschuw zijn? Ik hoop dat u toch ook een beetje de wetenschap ... Ik heb het dan niet over probleemwolven, maar wolven zijn normaal mensenschuw en zien mensen ook niet als prooi en zullen hen normaal mijden of negeren.

Begin januari heb ik ook het protocol 'probleemwolven' gelanceerd, om eventueel te reageren als er probleemgedrag of probleemsituaties zijn, zodat we daar heel snel en adequaat op reageren, naast het beleid dat we voeren rond de 'wolvenproof' omheining. U hebt verwezen naar een geval waarbij de wolf onder de omheining is gegaan. Ik erger mij aan weinig kennis. Telkens als er een incident gebeurt, zijn wij op het terrein onmiddellijk aanwezig. Ik wil daar ook geen risico's in nemen. Ik heb dat ook altijd gezegd. De omheining waar u waarschijnlijk naar verwijst, werd niet op de juiste manier aangebracht. U moet dat verslag er maar eens op nalezen, dan weet u dat.

Dat het een uitdaging is om met de wolf, die na zo'n lange tijd is teruggekeerd, heb ik ook altijd gezegd, vandaar ook de 'wolvenproof' omheining en de schadevergoeding als er bijvoorbeeld schapen worden doodgebeten. Er is ook altijd een team op het veld om dat te gaan onderzoeken. Maar u weet ook dat de wolf een beschermd diersoort is. Ik vraag me gewoon af wat u dan eigenlijk wilt. Wilt u die wolven doodschieten? Wilt u die verjagen? Wilt u die opvangen, in een kooi stoppen en ergens anders naartoe brengen? Ik weet niet wat u eigenlijk van plan bent. Ik zou dat wel eens willen weten.

Het minste wat je kunt doen, is ten eerste de polarisatie niet opzoeken en ten tweede ervoor zorgen dat er een fatsoenlijk beleid voor is. En ten derde luisteren we naar elkaar via het wolvenplatform, waar alle stakeholders in zitten. En daar gaan we dan ook mee aan de slag, natuurlijk ook altijd op basis van gefundeerde wetenschappelijke kennis, concrete gegevens en verder groeiende deskundigheid. Ik geloof dat dat de juiste aanpak is. Want de wolf niet opvolgen, dat zou pas

dramatisch zijn. Als er dan iets zou gebeuren, zou u zeggen dat ik niets gedaan heb, dat ik geen plan had, dat het niet werd opgevolgd, dat er geen kader of protocol 'probleemwolven' of weet-ik-veel wat allemaal was. Ik zou toch graag willen weten wat u dan wilt.

De wolf is hier gekomen. Er doen ook cowboyverhalen de ronde dat de wolf is uitgezet en zo meer. Het is net alsof u dat zelf ook gelooft. U weet dat die wolf gechipt was en dat die ook werd gevolgd via het netwerk op Europees vlak. Dan zult u ook weten dat die hier niet is uitgezet of door ik-weet-niet-wie naar hier is gebracht. Wij hebben de data ook opgevolgd. De wolf is naar hier gekomen – niet op mijn vraag, voor alle duidelijkheid. Dat zou nogal raar zijn. Zo werkt de natuur nu eenmaal niet. Maar die is hier, en dat wil zeggen dat je daar met de nodige evenwichten, en moeilijkheid, een beleid rond moet voeren. En dat heeft ons tot nu toe inderdaad 150.000 euro gekost. U spreekt over de loonkost van de ambtenaar. Die heb ik natuurlijk niet meegeteld. Maar ik vind het wel belangrijk dat je dat opvolgt en dat je dat niet zomaar laat betijen. Je moet goed zien wat er allemaal gebeurt. En wat de schade betreft: u verwijst nu naar de wolf, maar er zijn ook nog andere dieren die schade aanbrengen. Daar heb ik u nog nooit iets over horen vragen.

Ik doe volledig afstand van wat u hier allemaal hebt gezegd. Ik laat dat voor uw rekening. Ik probeer een zo goed mogelijk beleid te voeren, dat aan verschillende bezorgdheden tegemoet komt en dat ook goed wetenschappelijk gefundeerd is. U zegt in uw vraag dat de wolf de veestapel van de Vlaming opeet. Ik ben eens gaan kijken: in 2019 bedroeg de veestapel in Vlaanderen 1,3 miljoen runderen, 5,7 miljoen varkens en 42 miljoen stuks pluimvee.

Daarnaast telt men in ons land ook een honderdduizendtal schapen. Ik denk niet dat u moet vrezen dat die wolf de hele veestapel van de Vlaming zal opeten. Dat zal niet gebeuren. Ik geef u die cijfers mee. We zetten maximaal in op de 'wolfproof' omheining, ook bij veehouders in de buurt. We zien steeds meer aanvragen komen. Dat wil zeggen dat lokale besturen daarop wijzen. Het is goed dat we dat doen.

Mijnheer Pieters, sta mij toe alles in perspectief te plaatsen. Ik hoor graag wat uw oplossing is. Ik wil weten wat u zou doen met die wolven.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik dank u alvast voor uw bezorgdheid, minister, maar met mij gaat het goed. De suggestieve bemerkingen die u doet, zijn dan ook voor uw rekening.

De Veluwe is een veel groter gebied dan wat wij hier kunnen voorleggen. Maar ook daar heeft men maatregelen genomen om de roedels en het aantal wolven te beperken. Ook in het buitenland heeft men daartoe maatregelen genomen. Ik meen te weten dat er in uw protocol geen verwijzing daarnaar is opgenomen.

Ik moet u toch op iets wijzen. Een klein wolfje, één wolf, dat is allemaal heel mooi. Maar elk jaar opnieuw is er een nest. Er werden vier welpjes geboren, waarvan er nog drie over zijn. Volgend voorjaar is er weer een nest. Ik ben benieuwd hoe u daar verder mee zult omgaan.

De mensen lezen dat, de mensen horen dat. De mensen zijn daar ook bezorgd over. Dat u daarrond beleid voert, is heel normaal. Dat vind ik ook goed, dat is geen probleem. De vraag is alleen: is dit voldoende? Hoe gaat u daar verder mee om? Ik heb het al eerder gezegd, ook in mijn bemerkingen: wat met roedels? U hebt er echter nog nooit een antwoord op gegeven. U hebt nu ook geen antwoord kunnen geven op de vraag naar de kost. Misschien is het voor jullie inderdaad vrij

moeilijk om aan te geven hoeveel er zullen zijn, aangezien er mogelijk nog zullen binnenkomen.

En nee, ik geloof niet dat die zijn uitgezet. Maar ik geloof wel dat die van elders gekomen zijn, zowel van het noorden als van het zuiden – dat maakt niet uit.

Maar er moet een beleid worden gevoerd. Ik ben benieuwd hoe u dat verder zult doen. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceysens (CD&V): Voorzitter, ik vind het een beetje jammer. Slechts enkele weken geleden heb ik een vraag om uitleg ingediend over dit thema. Het was een zeer neutrale vraag over het protocol van de probleemwolf. Ik ben er trouwens blij mee dat die er was. Ik heb toen het antwoord gekregen dat mijn vraag onontvankelijk was, omdat ze repetitief was, en het onderwerp te vaak terugkwam. Ik vind het dan een beetje jammer dat ik deze vraag zie komen. Ik hoop dat dat geen uitnodiging is om mijn vragen in de toekomst te pimpen. Ik ben alleszins niet van plan om mijn vraagstelling in de toekomst zo te stellen dat ze wel wordt behouden. Ik heb ondertussen trouwens een schriftelijk antwoord gekregen van de minister, waarvoor dank. Dat betekent echter dat je daar niet echt over kunt debatteren. Ik zal er nu op inpikken, maar de minister is wellicht niet meteen voorbereid op mijn vragen. Dus als het nu niet kan, hoop ik wel dat het in een later stadium kan.

Wat de probleemwolven betreft, minister, herhaal ik dat ik blij ben dat het protocol er is. Ik heb er een aantal bemerkingen bij, onder andere over de definiëring van 'meermaals'. In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag blijft u erbij. Maar hoe zullen we in de toekomst de knoop doorhakken? Ik begrijp dat dat bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) ligt, dat de interpretatie daar zal gebeuren. We zullen moeten afwachten hoe dat loopt.

Er blijft een oprechte bekommernis van mijn kant over het protocol dat werd opgesteld rond het binnendringen van tuinen, waar honden worden gedood, of rond het binnendringen van stallen. Er wordt gezegd: als dat meermaals gebeurt, zullen we optreden.

Ik blijf daar een bekommernis hebben. U hebt inderdaad aangehaald dat de wolf een schuw dier is. Dat is inderdaad ook zo. Maar een toevallige confrontatie in een stal of in een afgesloten tuin, maakt mij toch bezorgd. Ik vind dat we nog eens grondig moeten bekijken of we op dat vlak toch niet strenger moeten zijn en sneller moeten ingrijpen.

Ik heb twee bijkomende vragen. Uit de eerste appreciaties blijkt dat het huidige Wolf Fancing Team Belgium niet zal doorgaan vanwege tegengestelde meningen op het terrein. De wolvenliefhebber komt op het erf van de schapenhouder die wat minder liefde heeft voor de wolf, waardoor het soms niet doorgaat. Er is dan ook sprake van om eens te kijken of technisch onderlegde mensen daarin advies kunnen geven, los van de vraag of ze nu pro of contra de wolf zijn in deze discussie.

Ten tweede had ik begrepen dat, in plaats van vaststellingen door het ANB, een onafhankelijk team zou worden ingeschakeld om de vaststellingen te doen. Kunt u daarover al wat meer vertellen?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik kan toch ook niet anders dan vaststellen dat collega Pieters niet heeft geantwoord – hij moet dat natuurlijk

niet – op de vraag van de minister wat dan zijn voorstel van aanpak is over het samenleven met de wolf.

Uit de voorstelling van collega Pieters blijkt ook dat hij het best nog eens een handboek biologie ter hand neemt en nagaat wat de populatiedynamiek van complexe soorten als de wolf nu betekent. Want het voorstellen alsof die roedels maar blijven groeien, groeien en groeien, met elk jaar opnieuw vier jongen, en ze daar allemaal op een kluitje blijven zitten totdat ze dan in groep uitbreken en massaal een of ander dorp terroriseren ... Ik weet dat ik nu ook overdrijf, collega Pieters. Maar de voorstelling van de feiten ging toch in die richting. Dus, heel duidelijk: zou u die wolf uitroeien – want dat is het dan – of zou u inderdaad, zoals de Vlaamse Regering op dit moment doet, op basis van wetenschappelijke inzichten die groeien, die evolueren, waarbij we leren, een beleid voeren met de vinger aan de pols, in heel nauw overleg met de lokale besturen? Dat is dan in ieder geval een beleid waarvan wij voorstander kunnen zijn.

De bekommernis over probleemwolven en over een ontmoeting onder omstandigheden die zeer risicovol zijn, zoals collega Ceysens schetst, delen we allemaal. Maar ik denk dat het beleid daar vandaag voldoende aan tegemoetkomt.

Ik heb een bijvraag, minister, waarop u op dit ogenblik misschien niet kunt of mag antwoorden. Maar ik ben even de draad kwijt wat betreft het gerechtelijk onderzoek over wolvin Naya. Ik weet, uit wat we uit de pers hebben kunnen vernemen en uiteraard met respect voor de scheiding der machten, dat er op een gegeven moment zekere onderzoeksdaden zijn gesteld. Minister, kunt u ons een stand van zaken geven? Dat zou zeer welkom zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u hartelijk voor uw antwoord. U weet uiteraard dat wij wél bekommerd zijn om de wolf. De wolf is een bedreigde diersoort. Eigenlijk zouden we in Vlaanderen tevreden moeten zijn dat die terugkomen is. We vinden het dan ook heel goed dat er op dit moment inspanningen worden geleverd om ervoor te zorgen dat die wolf op een gecontroleerde manier kan overleven in Vlaanderen, weliswaar met de nodige aandacht voor de veiligheid van mensen.

Ik betreur het ten zeerste dat sommige mensen in deze commissie proberen te polariseren, in plaats van ervoor te zorgen dat er draagvlak komt voor de wolf. Ik wil er eigenlijk toe oproepen om, in plaats van de polarisatie te stimuleren, mensen uit te leggen hoe het komt dat die wolf er is, wat daarvan de voor- en nadelen kunnen zijn. Laten we er alstublieft voor zorgen dat we stoppen met voortdurend op te juttten en angst te zaaien.

Ik sluit mij aan bij de vraag van collega De Bruyn, want die stond ook op mijn lijstje, naar het gerechtelijk onderzoek over Naya. Zo zijn we deze legislatuur immers begonnen, met de vraag, naar de totstandkoming van de afloop van Naya. Weten we daar al meer van? Dat benieuwt ook mij.

Ik wil nogmaals een oproep doen om niet te polariseren. We weten dat mensen zich mogelijk bedreigd voelen door de wolf. Maar laten we dat alstublieft niet zelf stimuleren. Laten we mensen geruststellen en de vinger aan de pols houden, zoals we nu eigenlijk wel goed aan het doen zijn.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, soms stel je een schriftelijke vraag, die dan een vreemde twist krijgt. Collega Pieters, ik neem wat aanstoot aan uw vergelijking met het armoedebeleid en het gehandicaptenbeleid. Op die manier

kunnen we de hele Vlaamse begroting tegen elkaar opzetten. We kunnen ook zeggen dat onderwijs ten koste gaat van het armoedebeleid en het gehandicaptenbeleid. Dan zullen we alle leerlingen in Vlaanderen een schuldgevoel moeten aanpraten. Ik denk echt niet dat we dat soort redeneringen hier kunnen maken. We maken politieke keuzes. We voeren beleid. We zetten daar middelen tegenover. Wat wél tot onze job behoort, is bekijken hoe de middelen worden ingezet, wat dat kost op jaarbasis en of dat een effectieve besteding van die middelen is. Dat zijn wel juiste vragen.

Het ging mij vooral over de schadepreventie. Ik vind het heel positief dat daarop wordt ingezet. Maar je ziet aan de cijfers dat de kosten, de subsidies voor 'wolfproof' omheining omhooggaan. Dat is positief, want het betekent dat meer mensen investeren in preventie. Tegelijkertijd gaan de schadevergoedingen ook omhoog. Je moet nagaan hoelang die twee gezamenlijk omhooggaan. Want als je investeert in preventie, zou je verwachten dat er op een bepaald moment een kantelpunt komt en je ook een daling krijgt in de schadevergoedingen, want dan heeft dat effect gehad. Dat zijn zaken – de minister heeft dat ook gezegd – die we monitoren over de jaren heen en die we in de gaten moeten houden.

Daarom doe ik de oproep om het draagvlak voor de wolf .... Zoals collega Schauvliege zei, is het eigenlijk een compliment dat de wolf naar Vlaanderen komt. Het is een compliment voor ons ecosysteem, voor onze biodiversiteit. We moeten eerlijk en transparant blijven communiceren met de mensen die ermee moeten samenleven, in het noorden van Limburg, in de Antwerpse Kempen. Het is niet evident – de minister heeft het al gezegd – om samen te leven met de wolf. Dat vergt een andere manier van werken en leven. Vooral voor schapenboeren in de eerste frontlinie is dat het geval. We zullen die mensen moeten steunen, maar vooral ook heel eerlijk en transparant met hen moeten communiceren.

Het mag geweten zijn wat de Vlaamse overheid daarin investeert, dat is geen probleem. Maar dat het ten koste zou gaan van andere beleidsdomeinen enzo voort: zo simpel is de redenering niet. Zo kunnen we boompjes blijven opzetten. Ik houd dan ook een pleidooi voor een meer genuanceerd debat en een kritische opvolging van het beleid, met alle nuances die erbij horen. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik dank jullie. We leren continu zaken bij. Ik vind het heel belangrijk wat er vanuit het wolvenplatform komt. Alle stakeholders zitten daarin, elk met hun eigen bezorgdheid. We proberen daar maximaal aan tegemoet te komen. Ook de schadepreventie is goed. We zien inderdaad dat er veel aanvragen zijn. Op zich is dat goed. Ook de schadevergoeding is redelijk. Wij zijn natuurlijk nog maar ruim een jaar bezig met het voeren van een echt doortastend beleid, met de juiste evenwichten. We zullen die kosten uiteraard monitoren gedurende de komende jaren.

Ik begrijp de bekommernissen van collega Ceysens. Ik zal het nog eens goed onder de loep laten nemen, collega Ceysens. De aanbesteding om externen in te schakelen bij de behandeling van schadedossiers op het terrein, was een van de zaken die vanuit het wolvenplatform naar voren kwamen. We hebben deze aanpak leren kennen bij onze Nederlandse collega's. We voeren die uit en we hopen dat we die in de eerste helft van dit jaar – dus in de loop van de komende maanden – kunnen afronden en op die manier ook op het terrein een goede opvolging hebben van alle dossiers.

Vanuit de commissie zijn er verschillende vragen gesteld over de noodzaak van het protocol probleemwolven. We hebben dat opgesteld, maar we zullen een aantal zaken nog eens goed onder de loep nemen.

Ik wil ook heel duidelijk zijn: we gaan geen risico's nemen. Het ANB en de richtlijnen zijn heel duidelijk: we nemen geen risico's. We proberen een gedragen beleid te voeren, waar we op verschillende zaken wijzen. Ik hoop om op die manier een draagvlak te creëren, in plaats van iedereen tegen elkaar op te zetten. Ik denk dat er wel een draagvlak is, zolang we heel duidelijk het signaal geven dat we met de juiste bezorgdheden aan de slag gaan.

Mijnheer Pieters, excuseer, maar ik vind het heel ver gaan wat u hier hebt gebracht. Ik ben hierover zelfs beschaamd.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, toch bedankt voor uw antwoord. Ik wil u er alleen maar toe bewegen dat u de nodige maatregelen neemt en dat uw protocol ook volledig zal zijn. Ik meen toch bij de collega's te horen dat er aan het protocol nog serieus moet worden gesleuteld. Ik hoop dat u dan ook rekening houdt met wat ik vandaag hebt aangegeven.

U geeft zelf geen antwoorden op mijn vragen. Als we maatregelen nemen voor schadepreventie, dan moet dat ook iets opleveren. We zijn benieuwd wat het zal opleveren en we zullen zien in welke mate uw protocol waterdicht is of voldoende is om de uitbreiding van de wolvenpopulatie in de hand te kunnen houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het opdelen van woningen – 2233 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, in de aanloop naar de digitale versie van de bouwbeurs Batibouw gaf minister Diependaele aan dat zo'n 400.000 bijkomende wooneenheden nodig zullen zijn tegen 2050. Gezinsverdunding en bijkomende huishoudens zijn hiervoor de belangrijkste drijfveren. De Vlaamse Regering investeert de komende jaren dan ook fors in woningbouw en renovatie van het bestaande patrimonium. 9 miljard euro en de koppeling van de woon- en renovatienoden aan het relancebeleid moeten zowel op de sociale als op de private woningmarkt zorgen voor voldoende energie-efficiënte en kwalitatieve woonentiteiten.

In oktober 2015 keurde het Vlaams Parlement mijn voorstel van resolutie over het faciliteren van nieuwe woonvormen en opdelen van bestaande woningen goed. Minister, in uw beleidsnota Omgeving geeft u aan dat het ruimtebeslag voor woningen druk zet op de resterende openbare ruimte, en ik citeer: "Vanuit de verwachte demografische evoluties en veranderende economische factoren blijft er een aanhoudende ruimtevrage. Hierbij is er een zichtbare trend van verhoging van het ruimtelijk rendement binnen bestaand ruimtebeslag: kleinere kavels, toenemend aandeel vergunningen voor renovaties."

U geeft zelf al aan dat we toekomstgericht minder oppervlakte zullen moeten innemen per kavel. Wat ik mis in uw beleidsnota, zijn concrete initiatieven over het opdelen van woningen binnen het bestaande woonpatrimonium.

In Vlaanderen staan heel wat oude en/of onderbenutte villa's die vaak heel wat open ruimte innemen. Versoepelingen op het vlak van regelgeving om opdelen van

woningen te faciliteren, dringen zich dan ook aan. Vandaag wordt dat nog te vaak verhinderd door verouderde verkavelingsvoorschriften, die bijvoorbeeld expliciet eisen dat er enkel eengezinswoningen worden gebouwd.

Minister, in welke mate is het opdelen van woningen voor u prioritair in het terugdringen van ruimtebeslag door woningen?

Welke initiatieven werden er door uw voorganger en uzelf genomen ter uitvoering van de parlementaire resolutie die het opdelen van woningen wil faciliteren?

Hoe zult u lokale besturen bijkomend stimuleren hun beleid af te stellen op het creëren van bijkomende wooneenheden via het opdelen van bestaande woningen?

Hoe verloopt het overleg met minister Diependaele over het opdelen van woningen? Hoeveel overlegmomenten werden hier de voorbije jaren reeds over georganiseerd?

Op welke manier onderzoekt uw departement hoeveel extra wooneenheden via het opdelen van bestaande woningen gecreëerd kunnen worden tegen 2050?

Kunt u ons vandaag inzicht verschaffen in het huidige gezamenlijke effect van het hele gamma aan maatregelen rond rendementverhoging, zoals aanpassingen aan de Codextrein? Wanneer kunnen we de koppeling van bijkomende ruimtelijke informatie met de analytisch samengestelde dataset verwachten? Is dergelijk inzicht niet van cruciaal belang bij de verdere uitwerking van de beleidskaders van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, verdichting kent verschillende vormen: inbreiding, opsplitsing van woningen, kavels en appartementen. We moeten vooral aandacht hebben voor de kwaliteit en de omgeving. Mensen hebben nood aan ruimte om te kunnen thuiswerken, ontspannen, elkaar te ontmoeten en te kunnen spelen. In reeds sterk verdichte gebieden zal dus ook een oefening met het oog op ontpitting en vergroening noodzakelijk zijn.

Ik wil daarom inzetten op een gedifferentieerd woonaanbod met alle vormen van woningen en appartementen, met aandacht voor kwaliteit en openbaar groen. De overheid en de bouwsector moeten ook daarbij partners zijn. Creativiteit is nodig om een antwoord te bieden op de vraag naar extra woonegelegenheden. We moeten daarbij ook rekening houden met de demografische evoluties, met meer senioren, eenoudergezinnen, samengestelde gezinnen, alleenstaanden.

Het opdelen van bestaande eengezinswoningen of het stelselmatig vervangen van woningen door appartementen is voor mij geen doelstelling op zich. Het vormt wel een onderdeel van de strategie om het ruimtelijk rendement te verhogen en zo de druk op de open ruimte te verminderen.

Ik denk dat de regelgeving daarvoor voldoende mogelijkheden biedt. Ik stel vast dat meer en meer projecten gerealiseerd worden om bijvoorbeeld oude, vrijstaande villa's op ruime percelen te vervangen door projecten met meerdere woonegelegenheden, ofwel in de vorm van gekoppelde woningen met tuin ofwel via kleinschalige meergezinswoningen. Maar alles hangt natuurlijk af van de context en de omgeving.

Over de vragen uit het voorstel van resolutie – een zeer goede resolutie trouwens – waar u naar verwijst en die betrekking hebben op mijn beleidsdomein Omgeving, verwijs ik in eerste instantie naar de wijzigingen in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) die in 2018 zijn doorgevoerd. Deze aanpassingen zijn ingevoerd

om die ruimtelijke rendementsverhoging mogelijk te maken. Het werd immers mogelijk gemaakt om vergunningen te verlenen die afwijken van de stringente voorschriften. Het is aan de lokale besturen om hier slim en correct mee om te gaan. Maar het decretaal kader is er, en op die manier kunnen woningen worden opgesplitst of vervangen door projecten met een hogere densiteit. Maar zoals ik zei, is het belangrijk om dit niet 'blind' toe te passen en steeds rekening te houden met de woonkwaliteit en de omgevingskwaliteit.

Zeer veel gemeenten denken na over het ruimtelijk beleid dat ze wensen te voeren en over het vraagstuk van verdichting en ruimtelijk rendement dat hieraan gekoppeld is. Mijn administratie ondersteunt deze lokale besturen die advies vragen over plannen, verordeningen en regelgeving. We zullen de goede projecten wat meer moeten delen met elkaar, want er gebeurt heel veel.

Daarnaast werk ik ook aan een wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening die de meldingsplicht voor het zorgwonen zal verruimen.

Mijn administratie overlegt op regelmatige basis met de administratie van het agentschap Wonen-Vlaanderen. Dit overleg gaat niet specifiek over het opdelen van woningen maar draagt wel bij tot een betere afstemming tussen het omgevingsbeleid en het woonbeleid. Het een heeft met het ander te maken, vandaar dat we geregeld samenzitten met administratie en kabinet.

Het Departement Omgeving beheert sinds kort enkele indicatoren die verband houden met ruimtelijk rendement en die dus ook over de evolutie van verdichting gaan. Ik denk bijvoorbeeld aan de bebouwingsdichtheid per hectare, gemiddelde bouwhoogte per hectare, vloeroppervlakte, inwonersdichtheid enzovoort.

Ook in de recente studie 'Ruimtelijke analyse van transformaties van panden in Vlaanderen' in opdracht van het Departement Omgeving werden cijfers gegeven over de evolutie op het vlak van verdichting. Het Ruimterapport 2018 haalt aan dat voor elke gesloopte wooneenheid ongeveer 2,2 wooneenheden in de plaats komen. Dat is een verdubbeling.

De evoluties met betrekking tot vergunningen en verkavelingen worden systematisch gemonitord. Zo houdt het departement een beeld op evoluties met betrekking tot woningtype, kavelgroottes, nieuwbouw versus verbouwing, transformaties van gebouwen. Het is echter – zeker op deze korte termijn – niet mogelijk om de precieze impact van de aanpassingen van de VCRO-trein in kaart te brengen, omdat in het Omgevingsloket niet bijgehouden wordt of de vergunning gebaseerd is op de bepalingen inzake 15 jaar oude bijzondere plannen van aanleg (BPA's) of verkavelingen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw reactie op deze toch wel belangrijke vraag, vind ik persoonlijk. Dank u wel voor het compliment op de resolutie die in 2015 werd goedgekeurd. Het is altijd leuk om een compliment te krijgen.

Minister, u hebt gelijk dat woonkwaliteit en groene ruimte in de omgeving cruciaal zijn. Ik sta daar volledig achter. Voor mij kunnen nieuwe woonvormen en het opdelen van bestaande woningen in kleinere woonentiteiten hand in hand gaan. Het kan inderdaad niet blindelings, want er moet altijd een goed en doordacht beleid zijn, zodat zowel de woonkwaliteit als omgevingskwaliteit kan worden gegarandeerd.

We stellen wel vast dat momenteel nieuwe woonvormen of het opdelen van grotere woningen in kleinere entiteiten vaak nog voor problemen zorgen door verouderde verkavelingsvoorschriften en andere. Het loopt helemaal niet van een leien dakje.

Minister, er is nog wetgevend werk nodig. Na de resolutie van 2015 heeft de voormalige minister een proefproject opgestart als antwoord op de resolutie. Er werden toen 28 projecten geselecteerd. Intussen is al een eerste evaluatie gebeurd en er is een vervolg, maar voor mij moet er nog een vervolg komen, om zowel uit nieuwe woonvormen als uit het opdelen van woningen te leren en de wetgeving te versoepelen.

Wat ik ook wel een goed idee vind, is het delen van de 'good practices'. Dat is een deel van de proefomgeving. Wat dat betreft, zou het een goede zaak zijn om dat te delen.

Wat de VCRO betreft: zorgwonen is destijds ingevoerd. Ik ben er voorstander van om dat uit te breiden naar kleiner wonen, naar nieuwe woonvormen tout court. Ik hoop dat we daarin nog stappen vooruit zullen zetten.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, ik ben blij dat u het woord 'kwaliteit' in de mond nam. Dat moet altijd centraal staan in dit hele verhaal. Mevrouw De Vroe, ik ga mee in uw redenering dat we moeten kijken waar we woningen kunnen opdelen en dat we kleiner gaan wonen. Op het terrein stel ik vast dat we moeten opletten dat die nobele gedachte niet wordt misbruikt voor commerciële doeleinden zonder kwaliteit. Dat is heel dikwijls het geval bij een voorbeeld dat u aanhaalde van de oude villa die niet verkocht geraakt. Daar moeten we net niet gaan opdelen, want dat gaat dikwijls over oude verkavelingen, vaak met een grote tuin. Die woningen lenen zich slecht om op te delen. Daar haal je weinig kwaliteit uit. In zulke gevallen moeten we de verkaveling misschien herbekijken en kan een nieuwbouw veel kwaliteitsvoller zijn. Dikwijls is het uit commerciële overwegingen dat men de villa toch liever gaat opdelen. Daar mogen we zeker niet aan tegemoetkomen.

Bij het opdelen van woningen moeten we altijd kwaliteitseisen laten vooropstaan. Anders komen we terug in de fase waar de gemeenten vroeger altijd tegen vochten, namelijk de huisjesmelkerij die overal ontstond. Dat is in geen enkel geval de bedoeling van ons allen.

Minister, ik heb ook genoteerd dat u bezig bent met zorgwonen in de tuin, met de aanpassing van de VCRO. Kunt u al iets meer zeggen over de timing daarvan?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord

Inez De Coninck (N-VA): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Het opdelen van woningen mag niet zomaar een vrijgeleide zijn om een zeker rendement te creëren, en dan vooral een financieel rendement. Het gaat om verdichten. In deze commissie hebben we al meermaals gezegd dat we slim moeten verdichten op goed gelegen plaatsen. Het mag niet de bedoeling zijn dat we met de grote villa's gelegen langs linten op slechte plaatsen de dichtheid verhogen, want dan realiseren we de bouwshift niet.

Ik ga er zeker mee akkoord om die grote woningen in vraag te stellen. Wanneer ze goed gelegen zijn, kunnen we de verkaveling of het perceel zelf in vraag stellen. Minister, kunt u bevestigen dat de ligging en de parameters die we belangrijk vinden in de bouwshift, zijnde gelegen langs voorzieningen, zeker zullen worden meegenomen in het voorbeeldenboek van 'good practices'?

Minister, ik ben blij dat u aandacht hebt voor woonkwaliteit. Ik wil vragen om er voldoende aandacht voor te hebben dat elke woonentiteit toch een buitenruimte heeft, een terras of een stuk tuin. In de coronacrisis hebben we gezien dat dat toch belangrijk is en onderdeel van de kwaliteit van een woning.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, we bereiken hier een tamelijk grote eensgezindheid. Minister, ik wil u hartelijk danken voor uw antwoord. Het woord 'kwaliteit' is hier al vaak gevallen, zowel woonkwaliteit als omgevingskwaliteit. In het BRV ligt de uitdaging in het compact bouwen en het kwaliteitsvol verdichten.

Ik ben blij dat u zegt dat we ook nog meer 'good practices' moeten delen. Websites en publicaties zijn interessante pistes die we daarvoor moeten bewandelen. Hierbij zou ik ook nog uw aandacht willen vragen voor de opleiding architectuur. Ondertussen is daar ook al meer aandacht voor, maar de uitdaging voor ons is zeker ook hun uitdaging. Zij zijn inspirerend voor eventuele ontwikkelaars en potentiële bouwers en zullen uiteindelijk het verhaal moeten afwerken. Zij kijken niet alleen naar wat betrouwbaar is, maar proberen ook steeds rekening te houden met de omgeving. De omgeving is minstens even belangrijk als de woning als het gaat over compact bouwen. Dat is met elkaar verbonden. Misschien zijn er nog mogelijkheden in de opleidingen architectuur om daar aandacht voor te vragen. Hoe kijkt u daarnaar?

Minister, in het verleden hebben we een conceptnota gemaakt rond zorgwonen. U gaf net aan dat u al initiatieven hebt genomen rond mobiel zorgwonen. Ook daar moeten we oog hebben voor de kwaliteit, en moeten we Vlaamse 'koterijen' vermijden. De handhaafbaarheid van heel dat concept is een belangrijk issue om in het oog te houden. Mobiel zorgwonen kan een meerwaarde betekenen voor het creëren van de woonmogelijkheden, maar zeker ook voor de nabijheid van zorg. Wat is daar de stand van zaken?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Bij het pleidooi van zowat iedereen om kwaliteitsvol wonen na te streven wil ik me heel hard aansluiten. We hadden het over de woonkwaliteit, maar ook over de omgevingskwaliteit. Ik wil daar extra aandacht voor vragen. Mevrouw De Coninck spreekt over tuin of terras in de private sfeer. Wij steunen de idee dat dat in de private sfeer moet zijn, niet. Voor ons betekent aandacht voor open ruimte dat dat in de private sfeer kan zijn, maar als dat niet lukt, moet het in de publieke ruimte voldoende aanwezig zijn. Daar moeten we heel veel aandacht aan besteden. We zien dat heel veel plattelandsgemeenten wel bezig zijn met de verdichtingsopdracht, maar veel te weinig aandacht besteden aan de kwaliteitsvolle publieke ruimte. Net daar hebben we de mogelijkheid om ermee bezig te zijn, want dat nadien doen, is veel moeilijker en veel duurder. Het is superbelangrijk dat we daar nu de juiste beleidskaders voor aanbieden.

Minister, er zijn een aantal beleidskaders aangekondigd om de bouwshift te kunnen realiseren. Wat is de stand van zaken in de opmaak van die beleidskaders, waar we allemaal op zitten te wachten, om ervoor te zorgen dat we de kwaliteitsvolle woonkwaliteit en de publieke ruimte kunnen garanderen?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Kwaliteitsvol wonen, wie kan daartegen zijn? Het moet natuurlijk op een comfortabele manier gebeuren. Minister, hebt u ook aandacht voor grotere woningen en samenwoonvormen, of dat nu in dichtbebouwd gebied is of in landelijk gebied, om bepaalde gebouwen interessant te maken voor deze vorm van wonen?

Bruno Tobback (sp-a): Minister, ik wil me nog even aansluiten bij bedenkingen van collega's die hebben gewezen op de nood van verdichting, die aan de ene kant een nuttige en noodzakelijke evolutie is waar we absoluut op moeten inzetten, maar aan de andere kant om dat te doen met iets meer aandacht voor de effecten

op de omgeving dan vroeger is gebeurd bij het volbouwen van Vlaanderen. Het heeft weinig zin om dit opnieuw te doen als een soort van commerciële oefening waarbij men probeert om zeer slecht gelegen locaties alsnog te behoeden voor waardeverlies, terwijl ze allang door de tijd zijn ingehaald en men daar beter zijn conclusies uit zou trekken.

Verdichting kan voor een aantal locaties een optie zijn, net zoals mobiele zorgwoningen een oplossing kunnen zijn. Ik wil toch oproepen om ons een beetje te behoeden voor de eindeloze creativiteit die er in Vlaanderen bestaat om op alle mogelijke manieren met grond en vastgoed geld te verdienen zonder om te kijken naar de effecten op de onmiddellijke omgeving of op eventuele volgende generaties. Laat ons dat alstublieft doen met oog voor de nodige nabijheid van voorzieningen en voor de kwaliteit van de publieke ruimte in de eerste plaats, en pas in de tweede plaats voor het belang van een eigenaar die een door de tijd ingehaald pand alsnog te gelde wil maken. Soms kan iets er beter niet staan en kan men daar beter de gevolgen uit trekken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb in mijn antwoord heel duidelijk gewezen op het feit dat verdichting goed is, maar de kwaliteit is even belangrijk. Je kunt een woning niet overal opsplitsen. Het hangt ook af van de context, de kwaliteit die daarmee gepaard gaat en, waar collega Tobback net op wees, natuurlijk ook het effect op de omgeving. Misschien is het nuttig dat ik die zaken nog eens goed onder de aandacht breng, dat we de 'good practices' van lokale besturen met elkaar delen.

Het is niet de bedoeling dat dat mogelijk is voor om het even welke woning voor lucratieve doeleinden. Daar ben ik het helemaal mee eens. Want dan gaan we dezelfde fout maken, maar dan in de omgekeerde richting. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Ik zal sowieso nog eens nagaan bij mijn administratie of we daar voldoende attent voor zijn. Ik neem deze suggestie dus zeker mee.

Het decreet Zorgwonen zit nu bij de Raad van State. We verwachten het terug tegen 1 april, en dat is geen aprilgrap. Dan komt het naar de Vlaamse Regering en natuurlijk naar het parlement.

Collega De Coninck, het is natuurlijk de gemeente die vergunningen aflevert en die de afweging moet maken van kwaliteit, effect op de omgeving enzovoort. Ik zal in het voorbeeldenboek hiervoor zeker aandacht vragen. Dat is een goed instrument. Daar moeten we zeker nog eens goed naar kijken, naar de context, de omgeving, de randvoorwaarden, het effect op het publieke groen enzovoort. Dat heb ik gehoord van verschillende collega's hier.

Mevrouw Rombouts, ook de architecten en stedenbouwkundigen nemen we mee. Ik heb gesproken over de overheid samen met de bouwsector, maar we rekenen natuurlijk ook een beetje breder. Ook dat is een welgekomen suggestie.

De beleidskaders zijn in opmaak, collega Schauvliege. We zijn nu al weken volop bezig met de stikstof en de omzendbrief. We hopen dat we het ontwerp nog dit jaar kunnen voorleggen aan de Vlaamse Regering en het parlement, en dat we daarover in discussie kunnen gaan omdat de beleidskaders een belangrijk element zijn.

Er zullen heel wat algemene suggesties naar de lokale besturen gaan, maar er zullen ook een aantal verplichtingen in zitten. Dus we gaan dat op een goede manier moeten doen. Die oefening is in opmaak. Dit jaar staat het sowieso nog op de agenda.

Voor de rest ben ik het eens met hetgeen gezegd is. Er is inderdaad de nood om aandacht te hebben voor die verschillende punten.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Ik zal me uiteraard volop blijven inzetten, zodat er een gepast regelgevend kader zal worden gerealiseerd voor het flexibele gebruik van bestaande woningen, zeer in het bijzonder met betrekking tot samenhuizen en het opdelen van woningen. Daar stelde ik mijn vraag ook over.

Het is belangrijk dat de Vlaamse Regering daartoe een grondige evaluatie uitvoert en een herziening van alle legislatieve bepalingen die het flexibel gebruik van woningen bemoeilijken of verhinderen. Het is uiteraard heel belangrijk om daar steeds op toe te zien, en te zorgen dat bepaalde minimumnormen gegarandeerd worden inzake veiligheid, groene woonomgeving, woonkwaliteit, maar ook de woonoppervlakte van het pand zelf. Zo kunnen mogelijke misbruiken worden voorkomen. Maar ik zal daar met mijn collega's heel hard op blijven inzetten, want dat is heel belangrijk, in het kader van vereenzaming, in het kader van betaalbaarheid, en op vele andere vlakken. Ik blijf daar volop op inzetten.

De voorzitter: En hoe meer we samenwonen, hoe veiliger we zijn voor de wolf. Dat wil ik ook niet onvermeld laten.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpassing van de milieuvergunning van Umicore – 2272 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Als stadsjongen kijk ik met grote ogen naar al deze debatten over het dierenrijk.

Minister, in de laatste week van februari vernamen wij dat het Vlaams Departement Omgeving, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), en het agentschap Zorg en Gezondheid aan de provincie Antwerpen hebben gevraagd om de voorwaarden uit de milieuvergunning van Umicore aan te passen. Deze vraag komt niet alleen voort uit de evaluatie van de nota over het rapporteringsjaar 2019, maar tevens uit de vaststelling dat de lood-in-bloedwaarden bij de kinderen in de naburige wijk in juni 2020 sterk verhoogd waren tegenover de vorige meetcampagne, en uit het feit dat een aantal bijzondere voorwaarden niet meer actueel zijn.

Naar aanleiding van de verhoogde bloedwaarden bij kinderen hebben we vorige zomer en vorig najaar al een aantal keren van gedachten gewisseld. Ik en ook een paar andere collega's hebben zich toen aangesloten omdat we dat een heel belangrijk debat vonden. Hoewel ik eigenlijk erg blij ben dat dit advies er is gekomen, moet ik wel zeggen dat de hele procedure lang aansleept. Met alle procedurestappen die nu nog doorlopen moeten worden, zal het waarschijnlijk pas één jaar na de metingen van de verhoogde loodwaarden zijn dat de inwoners eindelijk kunnen rekenen op verandering. En laat ons hopen dat de nieuwe milieuvergunning ertoe zal leiden dat de kinderen van Hoboken en omstreken eindelijk in een gezonde leefomgeving kunnen opgroeien, zonder zorgen.

Ik geef u enkele elementen mee uit het advies. Zo moet Umicore onderzoeken welke bronnen en omstandigheden significante niet-geleide emissies – uitstoot die niet via de schoorsteen gaat – van zware metalen en stof veroorzaken, en hoe die teruggedrongen kunnen worden. Ten tweede moet Umicore een rapport uitwerken waarin het zijn criteria vastlegt voor de opvolging van de windbarometer. Dit gaat

over het verminderen of stoppen van activiteiten op basis van meteo-omstandigheden. Umicore moet ook een logboek bijhouden met alle periodes waarin het zijn logistieke activiteiten vermindert. De voornaamste onregelmatigheden moet het minstens maandelijks aan Vlaanderen rapporteren.

Met betrekking tot de lood-in-bloedwaarden bij kinderen geeft de Wereldgezondheidsorganisatie reeds in haar evaluaties van 2010 en 2015 aan dat er eigenlijk geen veilige waarde is die beschermt tegen de schadelijke gevolgen van lood op de ontwikkeling van de hersenen. Internationaal onderzoek geeft aan dat de gehalten bij kinderen onder de 2 microgram per deciliter bloed zouden moeten blijven. Toch bevat het advies geen verscherping van de norm van 10 microgram per deciliter bloed.

Verder is er in het advies ook geen aandacht voor een betere communicatie van het bedrijf met de omwonenden. Ondanks het feit dat Umicore in maart al op de hoogte was van de hoge piek in uitstoot in februari én wist dat men in een lockdown zat, werden de buurtbewoners bijvoorbeeld niet verwittigd van deze ongezonde situatie.

Minister, ik heb enkele vragen voor u, en het zijn er toch een aantal.

Wat is uw appreciatie van het advies dat werd gegeven? Ik ben wel benieuwd naar uw mening als minister. Wat is de aard van dit advies? Is dit vrijblijvend of bindend?

Hoe zal er vanuit Vlaanderen op toegezien worden dat deze voorwaarden maximaal worden gevolgd door de deputatie in de nieuwe milieuvergunning?

Bent u het met mij eens dat de termijn tussen de vaststelling van de onregelmatigheden en de acties op het terrein korter kan, en dat ook de communicatie van Umicore met de omwonenden sneller en beter kan?

Vindt u ook dat er een bijkomende verscherping van de referentiewaarde voor lood in het bloed naar 2 microgram per deciliter moet komen voor de omgeving van Umicore, omdat er ook onder 10 microgram per deciliter lood in bloed effecten zijn op de gezondheid, meer specifiek op de ontwikkeling van kinderen? Het belangrijkste is nu natuurlijk dat we ervoor zorgen dat die kinderen maximaal gevrijwaard worden.

Zult u, om de blootstelling van de kinderen op te volgen, vragen om ook arsenicum in het bloed van kinderen te meten?

Zult u erop aandringen om naast de luchtmetingen en depositiemetingen ook beter de bodemvervuiling in de omgeving in kaart te brengen?

Zijn er door de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving het voorbije jaar inbreuken vastgesteld?

Zullen de omwonenden op de hoogte gebracht worden van dit advies en van hun inspraakmogelijkheden in het komende openbaar onderzoek? Dat is ook heel belangrijk.

Was u op de hoogte van het voorlopig negatieve advies dat het agentschap Zorg en Gezondheid formuleerde bij de aanvraag van Umicore in 2014 voor de uitbreiding van de productiecapaciteit?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Annouri, de lood-in-bloedwaarden die in juni 2020 werden vastgesteld, doen twijfels rijzen over de doeltreffendheid van de vergunningsvoorwaarden. De dalende trends van emissies en concentraties zijn tot

stilstand gekomen en vooral de waarden voor arseen, cadmium en lood baren grote zorgen. Het is dan ook goed dat de Vlaamse overheid via haar adviseringsrol over de omgevingsvergunning het bedrijf tot meer en efficiëntere actie heeft opgeroepen. Ik sta dan ook zeker achter de voorgestelde maatregelen die rechtstreeks inwerken op de door de technische werkgroep geïdentificeerde oorzaken van de verhoogde bloedwaarden.

U vraagt ten tweede wat de aard van het advies is. Een advies over een vergunningsvoorwaarde is nooit bindend, maar er kan enkel gemotiveerd van worden afgeweken door de vergunningverlenende overheid. Dus als ze het niet eens zijn met het advies dat wij geven, kan men daar middels een motivatie van afwijken. De deputatie heeft echter al de nodige procedurele stappen gezet om de bijstelling van de vergunningsvoorwaarden mogelijk te maken. Hieruit blijkt dat de deputatie onze bezorgdheid over de doeltreffendheid van de huidige vergunningsvoorwaarden lijkt te delen.

De afdeling Handhaving van het Departement Omgeving zal de nieuwe voorwaarden nauwgezet opvolgen, zoals ze dat ook met de bestaande voorwaarden heeft gedaan. Ook via de technische werkgroep en de verplichte jaarlijkse rapportering wordt de voortgang van de maatregelen opgevolgd.

Dan kom ik tot uw vierde vraag, of ik het ermee eens ben dat de termijn tussen de vaststelling en de acties korter kan. Onmiddellijk na de vaststelling zijn er meerdere acties genomen op het terrein door verschillende actoren, zowel door de Vlaamse overheid als door het bedrijf. Daarover is in vorige commissievergaderingen ook zeer uitvoerig gerapporteerd. De wijze en tijdigheid van de communicatie van de overheid naar de betrokkenen wordt geëvalueerd en zal waar nodig worden verbeterd. Hiervoor worden momenteel ook de nodige afspraken gemaakt met de stad.

Uw vijfde vraag betreft ook de bevoegdheid van mijn collega minister Beke. Ik ben dan ook even te rade gegaan bij zijn administratie. Boven op het gezamenlijk advies heeft het agentschap Zorg en Gezondheid specifiek een extra vraag gesteld aan de deputatie om ook de bijzondere voorwaarde waarin het lood-in-bloedgehalte staat, te herbekijken.

Ook uw zesde vraag raakt natuurlijk aan de bevoegdheid van minister Beke. Het arseengehalte bij jongeren nagaan via het onderzoek van urine, is volgens de informatie die ik van zijn administratie ontvang, geen gemakkelijke opgave, omdat arseen in zoveel vormen in het lichaam verschijnt. Daarom wordt lood bij de huidige halfjaarlijkse onderzoeken als gidsparameter beschouwd om de blootstelling van jongeren aan een mix van zware metalen, waaronder arseen, van nabij op te volgen. Desalniettemin bereidt het agentschap Zorg en Gezondheid vandaag een eenmalig uitgebreid gezondheidsonderzoek voor. De voorbereidingen met alle stakeholders zijn hiervoor lopende.

Ik kom tot uw zevende vraag. De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heeft in het verleden het historisch bodempassief van Umicore mee opgevolgd en aangepakt. Dit omvatte onder meer de bodemsaneringen op de terreinen van Umicore en de aanpak van enkele bedrijven in de onmiddellijke omgeving. Bij de aanpak van de onmiddellijke omgeving in Hoboken ging het om verontreiniging door atmosferische depositie. Deze terreinen zijn toen ook meegenomen om de risico's van die bodemverontreiniging weg te nemen. Al die onderzoeken en saneringen zijn afgerond en hebben een eindverklaring gekregen. In het kader van het bodemdecreet is verdere opvolging vandaag niet nodig, maar uiteraard blijven we opmerkzaam.

In het kader van deze problematiek volgt de afdeling Handhaving regelmatig de naleving van de exploitatievoorwaarden bij Umicore op. Naar aanleiding hiervan

werden in 2020 geen processen-verbaal opgesteld, wel werden een aantal aanmaningen gegeven. Zo werd bijkomend studiewerk gevraagd naar de impact van verbrandingsgassen van de loodraffinaderij op fijnstofconcentraties en had het bedrijf de metingen van fijn stof bij de hoogoven niet aan de meest recente norm getoetst.

Zoals bij elke bijstellingsprocedure wordt een openbaar onderzoek gevoerd. Dit wordt georganiseerd door de stad en houdt een publicatie in op de website en in een dagblad. De omwonenden binnen de 100 meter van het bedrijf worden aangeschreven.

U vroeg ook of ik op de hoogte was van het voorlopig negatieve advies dat het agentschap Zorg en gezondheid formuleerde bij de aanvraag van Umicore in 2014. Op dat ogenblik was ik er nog niet, helaas. Het is de deputatie die de vergunning verleende op basis van alle beschikbare adviezen. De minister zelf had hierin trouwens geen bevoegdheid in eerste aanleg.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, bedankt voor uw uitgebreide antwoorden. Ik heb misschien eerst een bijkomende vraag. Ik denk dat er nu, met dat bijkomend onderzoek, een kans is om echt in te zetten op een paar heel interessante dingen. Er kan werk worden gemaakt van meer metingen, er kan werk worden gemaakt van een soort van emissie-alarm, vergelijkbaar met een brandalarm: als er op een bepaald moment een overschrijding is, gaat er automatisch een alarm af. Zo weten mensen ook dat ze een aantal voorzorgsmaatregelen kunnen nemen.

Ook qua bodemonderzoek kan er nog wel het een en ander gebeuren. Maar ik wil eerst twee bijkomende vragen stellen. U hebt zelf verwezen naar minister Beke toen het ging over de bloedwaarde van 2 microgram per deciliter bloed. Er zou dus extra onderzoek komen om te zien of dat mogelijk is. Heb ik het goed begrepen dat het kabinet-Beke u ook heeft verteld tegen wanneer ze daarover met duidelijkheid willen komen? En tegen wanneer mogen wij daar duidelijkheid over verwachten? Het onderzoek dat nu loopt, gaat tot 5 april, denk ik. Het zou misschien goed zijn dat we tegen dan duidelijkheid hebben over wat de Vlaamse Regering daarvan vindt. Want heel wat experts geven nu heel duidelijk aan dat het raar is om te spreken over 10 microgram of 5 microgram per deciliter bloed, omdat er tout court geen ondergrens is. Het is gewoon heel schadelijk. Laten we het dan ook zo streng mogelijk maken. Ik denk dat dat een heel cruciaal element is.

Mijn vraag is dan ook vooral tegen wanneer er daarover duidelijkheid zal komen, tegen wanneer we dat mogen verwachten, in eerste instantie.

Ten tweede, wat betreft de bodemvervuiling. Ik was allerlei zaken aan het opschrijven, dus ik heb heel even niet opgelet. U zei dat er een bodemonderzoek was afgerond. Kunt u nog eens aangeven wanneer dat was? Ik neem aan dat u niet verwijst naar twintig jaar geleden. Kunt u daar wat meer duidelijkheid over geven? Ik weet dat er toen een groot bodemonderzoek en een sanering is geweest. Maar dat was in 2000. Gelukkig was er toen een Groenminister bevoegd. Toen is de sanering van de bodem gebeurd. Ik denk dat er nu nood aan is om die optie te heroverwegen en na te gaan of er daar weer op kan worden ingezet. Wat is uw mening inzake die bodemvervuiling en eventuele sanering? Kunt u nog even toelichten wanneer het meest recente onderzoek plaatsvond? Dat is mij even ontgaan. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega Annouri, ik dank u voor het stellen van de vraag. Het is inderdaad heel belangrijk dat er wordt opgevolgd. Ik hoor van de minister dat ze dat ook zeker doet.

Ik vernam iets positiefs, als we dat woord tenminste kunnen gebruiken, in het advies. Daarin werd immers gesteld dat de voornaamste onregelmatigheden minstens maandelijks aan Vlaanderen moet worden gerapporteerd. Dat is een vooruitgang, het is positief. Dat is zeker positief omdat bedrijven – niet enkel Umicore, maar bedrijven in het algemeen – vaak pas achteraf hun jaarlijkse gemiddelde cijfers bespreken. Collega Annouri gaf het al aan: de communicatie valt dan ook vaak pas een hele periode na de pieken. Ik hoop dat de administratie hierin ook haar verantwoordelijkheid kan opnemen. Als die rapportage maandelijks gebeurt, hoop ik dat er korter op de bal kan worden gespeeld. Bij voorname onregelmatigheden kan er samen met het bedrijf worden bekeken hoe er eerder naar buurtbewoners kan worden gecommuniceerd, enerzijds om onnodige angst te vermijden, anderzijds om ook echt wel kordaat op te treden wanneer de ongerustheid gepast is.

Minister, u gaf aan dat de wijze en tijdigheid van de communicatie van de overheid naar de betrokkene wordt geëvalueerd. Is er een concrete timing voor deze evaluatie?

Verder heb ik nog een bijvraag. Umicore trekt terecht heel wat aandacht en houdt de aandacht vast voor de hele procedure. Ik verwijs naar de Panoreportage aangaande Umicore die morgen zal lopen. Maar geldt die evaluatie enkel voor dit dossier specifiek? Of zal die ook opgaan voor andere locaties? Want misschien is het niet slecht om dat hierbij breder te bekijken. Ik dank u.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Annouri, ik dank u voor de vraag en om dit thema hier opnieuw in de commissie te brengen.

Ik wil de vraag naar transparantie en duidelijkheid naar de bewoners absoluut ondersteunen, en uiteraard ook naar de verschillende overheden die dit mee opvolgen. Want dat is wat er de afgelopen jaren ontbrak. Ik verwijs naar de piek van loodstof in februari, de hoge loodpiek in het bloed in juni. Eigenlijk duurde het dan tot januari vooraleer we iets eenvoudigs als een barometer hebben opgezet. Het lijkt mij dan toch wel evident dat dat soort zaken sneller kan worden opgezet. Het is belangrijk om snel te kunnen gaan en transparant te kunnen zijn.

Minister, ik wil er nog één zaak aan toevoegen. We hebben het rapport van de expertencommissie. We hebben de adviezen van de verschillende overheidsdiensten. Zij zeggen allebei heel duidelijk dat er meer moet gebeuren op de bedrijfsterreinen van Umicore zelf. Er zijn nog heel wat maatregelen mogelijk. Het moet worden verstrengd. Er moet meer worden gedaan om het stof binnen te houden, om ook het fijn stof binnen te houden. Tegelijkertijd zien we dat het bedrijf zelf, in samenwerking met de stad Antwerpen, echt de vlucht vooruit neemt om de buurten rond de fabriek te onteigenen. Dat vind ik toch heel vreemd. In het rapport van de expertencommissie – we hebben het hierover al gehad – stond niets over een buffer buiten de bedrijfszone. Maar dat is op dit moment toch de grote prioriteit van het bedrijf. En het wordt daarin heel sterk gesteund door het stadsbestuur van Antwerpen, dat dit soort informatie toch ook mee kan inzien.

Minister, bent u het ermee eens dat men daar de kar toch voor het paard spant? Zou men er niet eerst voor moeten zorgen dat die verstrengde maatregelen daadwerkelijk worden nageleefd, dat die extra maatregelen worden genomen, vooraleer men een wijk begint te ontmantelen? Want nu is men het ene na het andere huis aan het uithalen. Men communiceert daar heel trots over, terwijl dat niet is wat er wordt aanbevolen en er eigenlijk heel veel andere maatregelen zijn die minder bedreigend zijn voor de mensen daarrond.

Mijn vraag is dus de volgende, minister. Vindt u ook dat het stadsbestuur de verkeerde volgorde hanteert bij het aanpakken van deze zaak, in plaats van te focussen op wat wordt aangegeven door uw administratie?

Gwenny De Vroe (Open Vld): Ik wil collega Annouri bedanken voor deze vraag. In december dienden we hierover beiden nog een interpellatie en een vraag om uitleg in. Ik vind het goed dat dit goed wordt opgevolgd.

Minister, gezondheid is inderdaad cruciaal en ... (*onverstaanbaar*) ... natuurlijk van heel groot belang. De collega's hebben er al uitvoerig naar verwezen. Ik sluit me aan bij hun vraagstelling.

Ik heb nog een bijkomende vraag – waarbij ik niet in herhaling wil vallen – over die groenbuffer, die toch wel cruciaal is. Ik heb er de vorige keer ook al naar gevraagd. Minister, wat is daar momenteel de stand van zaken? Welke timing wordt daarvoor vooropgesteld?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel voor de verschillende tussenkomsten. Ik kan op sommige zaken, waarvan ik over gegevens beschik, al antwoorden.

Collega D'Haese, in verband met de woningen, heb ik begrepen dat het gaat over vrijwillige aankopen en niet over onteigeningen. Het is in ieder geval niet onze bevoegdheid. Ik heb van de stad begrepen dat het gaat over vrijwillige aankopen.

Collega Annouri, wat betreft het mogelijke verband tussen verhoogde metingen van zware metalen in de omgeving en in de bloedwaarden: dat onderzoek wordt voorbereid door de Universiteit Hasselt en valt onder de bevoegdheid van minister Beke. Ik kan niet antwoorden op de vraag over de timing. Ik heb begrepen dat dit op korte termijn zal gebeuren. Misschien moet u zich hiervoor tot minister Beke richten.

U vroeg ook naar de bodemonderzoeken, waarnaar ik ook verwees in mijn antwoord. Men zegt me dat het inderdaad gaat om bodemonderzoeken tussen 2008 en 2010. Er lopen nu nog onderzoeken om in te schatten wat de effecten kunnen zijn van atmosferische depositie, specifiek gericht op de belangrijkste zones, namelijk kinderdagverblijven en scholen. Die zullen afgerond worden in mei. Als het nodig is – dat spreekt voor zich –, zullen er dan ook de gepaste maatregelen genomen worden.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Bedankt ook aan de collega's om zich aan te sluiten.

Ik wil drie dingen zeggen. Ten eerste denk ik dat het heel belangrijk is dat dat bodemonderzoek gebeurt en dat dat nu gaande is. Ik denk dat het van cruciaal belang is om te weten wat daar de huidige stand van zaken is.

Ten tweede, wat de lood-in-bloedwaarden betreft, wil ik nogmaals benadrukken – want dat is van cruciaal belang – dat de experts nu aangeven dat onder 2 deciliter lood in het bloed de enige aanvaardbare grens is, en dat dit nog altijd tot een minimum beperkt moet worden. Ik denk dat je, als meer dan 10 procent van de kinderen daar last van heeft, al in de problemen zit. Er is geen veilige ondergrens. Ik denk dat dat toch wel een wetenschappelijk inzicht is dat we nu echt wel mainstream moeten maken, voor iedereen daar in de buurt: als je daar in de buurt woont en als je er kinderen hebt, is er geen veilige ondergrens, dus moeten we er alles aan doen om dat tot een absoluut minimum te beperken.

Ik sluit af met een derde bedenking. Ik denk dat de mensen in de buurt van Moretusburg en Hertogvelden, om het in het Antwerps te zeggen, 'dubbel in 't zak gezet worden'. Enerzijds omdat ze in de buurt wonen van een bedrijf met een uitstoot waardoor ze niet gerust kunnen slapen omdat ze vrezen dat hun kinderen een loodvergiftiging kunnen oplopen, met alle gevolgen van dien. Dat willen ze voorkomen. Ten tweede, wie de buurt echt graag ziet en daar wil blijven wonen, botst op dit moment op een stadsbestuur dat ervoor zorgt dat er vrijwillig huizen worden aangekocht. Het gaat inderdaad niet om onteigeningen, het gebeurt vrijwillig. Daardoor loop je het risico dat je in een soort van spookdorp terechtkomt waarbij er een paar huizen verkocht zijn en een paar niet en dat de situatie helemaal om zeep is. Ze worden daar dus dubbel gestraft voor een situatie waarvoor ze helemaal geen verantwoordelijkheid dragen, terwijl het enige wat ze willen, is dat hun kinderen veilig zijn. Ik vind dus dat daar een heel foute beslissing is genomen. Ik denk echt wel dat het tijd wordt dat de Vlaamse Regering daar stelling in neemt en kleur bekent.

Ik vind het heel vreemd dat er zoiets gebeurt in Vlaanderen. Het gaat hier voor een stuk over het echt hertekenen van een buurt. Dat gebeurt door het stadsbestuur en door een privébedrijf. Dat heeft een ongelooflijk ingrijpende impact. De bovenlokale besturen zeggen: 'Het is niet onze bevoegdheid, het gebeurt gewoon.' Ik vind dat heel vreemd. Ik vind dat een heel fout precedent. Ik denk vooral dat de mensen die daar in de buurt wonen en er willen blijven wonen, dubbel gestraft worden, en dat is absoluut geen goede zaak. Zonder enige twijfel: 'to be continued'.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Natuur en Leefmilieu – 2294 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, het Vlaams relanceplan Vlaamse Veerkracht voorziet in enkele grote werven en hervormingen om de Vlaamse begroting opnieuw op een traject te krijgen richting een budgettair houdbare positie. Een daarvan is de brede heroverweging, waarbij de Vlaamse uitgaven zeer grondig zullen worden doorgelicht op efficiëntie en effectiviteit. Ook de kostendekingsgraad van bepaalde diensten zal worden onderzocht. Dit is, zoals u weet, een zeer grootschalige operatie, waarvoor een budget van 10 miljoen euro is voorzien. De resultaten worden al verwacht tegen de zomer van 2021.

Minister Diependaele kondigde in december aan dat voor elk beleidsdomein een projectgroep zou worden opgericht, die een plan van aanpak zal opmaken voor de doorlichting binnen dat domein en zal terugkoppelen naar een overkoepelende stuurgroep.

Ik heb de volgende vragen over de beleidsdomeinen Natuur en Leefmilieu, minister.

Werd de scope van die doorlichting reeds afgebakend? Hebt u al een zicht op de specifieke uitgavenposten die zullen worden doorgelicht? Welke prioriteiten ziet u daarin? Op basis van welke elementen en afwegingen zullen die uitgaven worden geselecteerd? Zijn daar criteria voor vastgelegd? Hoe zal die brede heroverweging concreet verlopen?

De resultaten worden beoogd tegen de zomer. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) wees er al op dat die timing krap is. Achten u en uw administratie die timing haalbaar?

Voor alle duidelijkheid: ik vraag nog niet naar de resultaten, dat zou wel heel vroeg in het proces zijn, maar eerder naar de methodiek waarbinnen u en uw administratie deze taken willen volbrengen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Coenegrachts, dit is een terechte vraag. We zullen de verschillende uitgavenposten inderdaad grondig moeten doorlichten. Ik zal dat sowieso doen. Ik denk dat u en uw partij binnen de regering aan mij een bondgenoot zullen hebben.

De projectgroep binnen het beleidsdomein Omgeving is samengesteld en de werkzaamheden zijn opgestart. De projectgroep wordt voorgezeten door de secretaris-generaal en omvat, naast een afgevaardigde van Financiën en Begroting en van de Inspectie van Financiën, diverse interne en externe experts. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor wetenschappelijk onderbouwde inzichten. Daarvoor wordt een externe opdracht uitgeschreven, maar het selectieproces ervan is nog lopende.

Momenteel is nog niet afgebakend welke grote uitgavenposten zullen worden doorgelicht en welke criteria daarvoor zullen gelden. Het project is natuurlijk nog maar pas opgestart. Uiteraard zullen we vertrekken vanuit de uitgangspunten effectiviteit en efficiëntie. Er zal met name bekeken worden wat beter kan en wat bijgevolg bijgestuurd moet worden om tot een slagkrachtigere Vlaamse overheid te komen. Ik denk dat we in al mijn departementen heel goed moeten bekijken hoe we tot een slagkrachtige overheid kunnen komen. Dat vergt heel wat werk.

Het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Natuur en Leefmilieu heeft voor de aanpak van de Vlaamse brede heroverweging een holistisch plan van aanpak opge maakt. Ik heb het hier bij mij liggen en zal de krachtlijnen ervan overlopen.

Het plan vertrekt van de set van vragen die door het beleidsdomein, door elk beleidsdomein trouwens, moeten worden beantwoord. Het betreft vragen als hoe doeltreffend de regelgeving is, welke lessen getrokken kunnen worden uit best practices in het buitenland, hoe we zaken administratief kunnen vereenvoudigen, wat de budgettaire kant van het verhaal is enzovoort.

Het stappenplan bevat zeven grote stappen: het selecteren van te evalueren instrumenten; het overzichtelijk maken van de doelstellingen; het verzamelen van de basisinformatie; het screenen van de beschikbare bijkomende informatie; het verzamelen van inzichten vanuit best practices; het analyseren en beoordelen van de geselecteerde instrumenten. Elke stap wordt verder gedetailleerd in het stappenplan. Het voorstel voorziet de afronding tegen het begin van de zomer. Voor mijn part mag men daar echt wel kritisch naar kijken.

Zoals gesteld, voorziet het plan van aanpak resultaten tegen de zomer van 2021. Het staat echter vast dat deze timing en doelstellingen bijzonder ambitieus zijn. De secretaris-generaal, en dus de voorzitter van de betrokken projectgroep, heeft mij verzekerd dat de betrokkenen er alles aan zullen doen om binnen de opgelegde timing de vooropgestelde resultaten te bereiken.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw enthousiaste engagement om deze oefening ter harte te nemen. Ik denk dat het gezond is voor

elke organisatie, en ook voor de overheid, om kritisch te zijn voor zichzelf, om te kijken naar wat beter en efficiënter kan, naar wat misschien niet meer nodig is maar toch altijd bleef gebeuren. Het is ook goed om te horen dat u denkt dat die timing haalbaar is, want we zouden tegen de zomer, bij de opmaak van de begroting, toch inderdaad dat soort cijfers voorhanden moeten hebben. Het zal na de coronacrisis allemaal al moeilijk genoeg zijn om opnieuw een evenwicht te krijgen in onze financiën. We blijven dit natuurlijk de komende maanden verder opvolgen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel, collega Coenegrachts voor de vraag en minister Demir voor het antwoord. Ik denk dat wij allemaal wel achter het idee van een doorlichting staan. Zonder in detail te gaan, wil ik toch pleiten voor een brede oefening. We weten namelijk dat de instrumenten voor het realiseren van milieudoelstellingen vaak onder andere beleidsdomeinen vallen. Als we ons bij de analyse inzake de eigen bevoegdheden zouden beperken tot de resultaten daarvan, hoe we daar de doelstellingen kunnen nastreven en welke budgetten en welk personeel we daarvoor hebben enzoverder, dan denk ik dat we voorbijgaan aan de realiteit dat andere sectoren ook veel impact hebben. Ik heb het al enkele keren gezegd in de commissie: het gaat niet alleen over efficiëntie of effectiviteit, het gaat er ook over dat een overheid niet in verschillende richtingen marcheert, waarbij er aan de ene kant door Leefmilieu inspanningen geleverd worden voor het leefmilieu en er in een ander beleidsdomein geld uitgegeven wordt dat leidt tot het tegengestelde van wat je via Leefmilieu of Natuurbeleid wil bereiken.

Ik wil me dus aansluiten bij collega Coenegrachts, die het heeft over de methodologie. Ik wil er dus voor pleiten om – ik weet niet in welke fase van die oefening – toch ook over de muurtjes te kijken en te zien of men, als het gaat over doeltreffendheid, vanuit verschillende beleidsdomeinen naar hetzelfde kan kijken. Ik denk namelijk dat we anders een onvolledige oefening zullen maken, die zal neerkomen op een besparing die niet altijd de gewenste effecten zal hebben.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik denk dat dit niet echt een concrete vraag was. Het is een goede aanbeveling, waarmee ik het grotendeels eens ben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ondergrondse leidingstraat Antwerpen-Ruhr – 2308 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Vlaanderen, Nederland en Noordrijn-Westfalen werken samen aan een duurzame toekomstvisie voor de chemie. Op 18 december 2020 heeft de Vlaamse Regering de startnota goedgekeurd voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) Leidingstraat Antwerpen-Ruhr. Dat gaat, voor alle duidelijkheid nog niet, zoals soms al gedacht wordt, over een omgevingsvergunningsaanvraag voor de pijplijn. Het gaat om het GRUP dat de zone vastlegt waarbinnen een omgevingsvergunning kan worden aangevraagd voor die pijpleidingen, die er dan weer voor kunnen zorgen dat er minder transportverkeer over de wegen loopt.

Momenteel liggen er drie mogelijke trajecten op tafel. Het gaat over een zone van 45 meter breed, waarin vijf tot acht pijpleidingen zouden kunnen worden gebundeld. Die straat loopt dwars door natuur- en landbouwgebied, wat wel wat gevolgen heeft en wat ook al wat reacties uitgelokt heeft. Afhankelijk van het tracé, heb ik begrepen, zullen tussen achttien en tachtig woningen moeten worden onteigend. Daarnaast zijn ook een aantal wijkschooltjes en natuurdomeinen bedreigd.

Het uiteindelijke traject zal via een omgevingsvergunning gekozen worden en krijgt een zogenaamde overdruk op de bestemming. Het natuur- of landbouwgebied zal zijn bestemming dus behouden, maar er zullen voorwaarden aan gekoppeld worden. Ik begrijp dat als het bijvoorbeeld over boomkwekerijen gaat, het alleszins bomen moeten zijn die niet dieper wortelen dan 80 centimeter.

Ik heb gezien dat het voor een aantal Limburgse gemeenten al sowieso zeker is dat het tracé over hun grondgebied gaat, namelijk Houthalen-Helchteren, Genk, Dilsen-Stokkem, As, Maasmechelen, Zutendaal, Maaseik en niet te vergeten het prachtige Oudsbergen. Nog tot 30 april is er een publieke raadpleging.

Minister, ik heb enkele vragen voor u. Wanneer en hoe werden de perceeleigenaars die mogelijk onteigend moeten worden, geïnformeerd? Hoe zullen de getroffen eigenaars vergoed worden als ze effectief onteigend moeten worden voor de aanleg van de leidingstraat? Hoe zullen de perceeleigenaars vergoed worden bij wie er beperkingen op hun perceel worden opgelegd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Ceyskens, voor alle duidelijkheid: het uitgangspunt in dit proces is zoveel mogelijk woningen te sparen. Het GRUP voor de leidingstraat van Antwerpen naar het Ruhrgebied zit momenteel in de fase van de startnota. De publieke consultatie loopt tot 30 april. De startnota bevat onder meer de eerste resultaten van het onderzoek naar mogelijke tracés. Dat onderzoek is nog niet tot op detailniveau uitgevoerd. Dat is ook niet de bedoeling in deze fase. Er bestaat dus nog geen exacte aanduiding van de percelen en eigenaars die binnen de tracés zouden vallen.

Toch willen we ook in deze fase al zoveel mogelijk betrokkenen informeren. Daarom zijn er tijdens de periode van publieke participatie meerdere digitale infosessies voorzien. Mijn administratie vertelt mij dat daar een vijfhonderdtal mensen voor zijn ingeschreven. Bovendien zullen de bewoners van woningen in de onmiddellijke nabijheid van de mogelijke tracés ook persoonlijk geïnformeerd worden.

Het is evenwel pas in de volgende fase van de procedure dat de mogelijke tracés grondig onderzocht en geoptimaliseerd worden. Concreet zal worden bekeken of het mogelijk is om de leidingstraat plaatselijk smaller te maken dan de basisbreedte die nu voorzien is en of er specifieke technieken bestaan om woningen te ontzien. Dat alles neemt niet weg dat ook nu reeds, bij het eerste onderzoek, tracés zijn gekozen die zo veel als mogelijk woningen en gebouwen zullen sparen.

In de startnota is nog geen uitspraak gedaan over onteigeningen of verwervingen. Het onderzoek zit nog in de fase van het optimaliseren van tracés. Die optimalisaties zijn er precies op gericht om het aantal verwervingen te beperken of zelfs grotendeels te vermijden. Maar wellicht zal het niet mogelijk zijn om een tracé te vinden zonder gebouwen en woningen te treffen. In dat geval zullen we alles nog eens opnieuw goed moeten bekijken.

Wat uw derde vraag betreft: dat is inderdaad een mogelijkheid. Ik geef enkele voorbeelden met betrekking tot landbouwpercelen. Een aantal vormen van landbouwgebruik zijn compatibel met ondergrondse leidingen. Leidingen worden immers voldoende diep aangelegd. Wettelijk moet dat op minstens 80 centimeter.

In de praktijk is dat meestal 1,10 meter. In die gevallen zijn er geen compensaties voor permanente hinder, maar kan wel de eventuele tijdelijke hinder tijdens de constructiefase vergoed worden. Daarvoor bestaat een gebruikerscompensatie in de vorm van structuurschade.

Bebouwingen, zoals bedrijfsgebouwen en serres, zijn daarentegen niet compatibel met ondergrondse leidingen. Er zal dan ook getracht worden om dergelijke percelen zoveel mogelijk te vermijden, waar dat haalbaar is. Maar nogmaals: dit is nog maar de startfase. Ik denk dat het verstandig is om te kijken wat het eerste onderzoek geeft, vooraleer hier verdere stappen te zetten.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik heb twee nieuwe dingen gehoord, of alleszins dingen die mij in het verleden ontgaan waren, en waar ik bijkomende vragen over zou willen stellen. Ik weet niet of dat nu kan, of dat u die schriftelijk kunt beantwoorden. Ik hoor u zeggen dat het tracé desnoods zou kunnen worden versmald. Zijn er technische gegevens over tot hoe smal men kan gaan? Kunt u mij dat achteraf laten weten?

Ik heb ook begrepen dat de mensen van wie de woning mogelijk onteigend zou kunnen worden, persoonlijk gecontacteerd zullen worden. Moet ik daaruit concluderen dat dat al in deze fase, de fase van de startnota, gaat gebeuren? Zo ja, door welke diensten gaat dat gebeuren? En kan daar eventueel ook naar doorverwezen worden vanuit de gemeentelijke diensten die daar op dit moment al vragen over krijgen?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Bedankt voor het antwoord, minister. Ik wil daar een korte aanvullende vraag bij stellen. Dit is natuurlijk niet de eerste pijpleiding die vanuit de haven van Antwerpen vertrekt richting het Ruhrgebied of richting Nederlands Limburg. Wordt er ook overwogen om bijvoorbeeld de leidingstraat op de plaats van of naast de bestaande leidingen te leggen, zodat er minder stukken grond gecompromitteerd worden?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, bedankt voor het antwoord. Ik wil me graag even aansluiten bij deze vraagstelling. Ik denk dat het niemand hier verrast dat dit een gigantische impact heeft op de omgeving en dus ook op heel wat mensen, en dat daar heel wat ongerustheid over leeft. Ik hoor u zeggen dat er in de startnota drie tracés naar voren worden geschoven. Waar worden die in eerste instantie bekeken? Heeft men momenteel reeds geprobeerd om de minst schadelijke tracés naar voren te schuiven?

Er zijn heel wat vragen. Het is natuurlijk ook een startnota. Ik zou dus graag wat meer informatie krijgen over hoe het verdere traject precies wordt doorlopen en hoe de zaken in beeld worden gebracht. U haalt ook aan dat er techniciteiten zijn die eventueel een invloed kunnen hebben op de haalbaarheid van bepaalde tracés, en misschien zelfs van de drie tracés. Het is mij nog niet helemaal duidelijk welke verdere stappen nu precies wanneer gezet worden, en waar gemeentebesturen, maar ook burgers, met vragen en/of bezorgdheden hun verhaal kunnen brengen en antwoorden kunnen vinden op hun vragen.

Kunt u daar meer informatie over geven? Worden daar aparte kanalen voor opgezet? Hoe kijkt u daarnaar?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik wil mij ook graag even aansluiten. Ik ben tevreden met het antwoord. Ik denk dat hier een logisch proces wordt gevoerd. Verschillende tracés liggen op tafel, uiteraard met de bedoeling om zo weinig mogelijk woningen te impacteren. We moeten altijd een evenwicht zoeken tussen het belang van die pijpleiding en de impact die ze gaat hebben op de omgeving.

Heb ik goed begrepen, minister, dat u informatie naar de omwonenden organiseert? En is er dan ook mogelijkheid om vragen te stellen? Gaat het enkel om informatie geven, of is er ook interactie mogelijk?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Ceyskens, die technische aspecten zullen we moeten opvragen. We zijn dus aan het kijken om plaatselijk smaller te gaan dan de basisbreedte van 45 meter die nu voorzien is. Ik moet opvragen hoeveel men dan eigenlijk voor ogen heeft.

De Vlaamse administratie is sowieso volop bezig met informatie. Het traject loopt ook nog. Er is ook een uitgebreide procedure met diverse infomomenten tijdens de publieke participatie, die loopt tot 30 april, ook digitaal. Er zijn zeker mogelijkheden om vragen te stellen.

De leidingstraat op bestaande leidingen leggen, kan helaas niet zomaar. Je moet echt zorgen voor een veilige situatie. Het is een heel complex gegeven. We zullen al die facetten goed moeten bekijken. Ik denk dat de aanpak van het dossier vanuit de administratie de juiste is.

Voor de rest denk ik dat we nog in een heel vroeg stadium zitten. Ik vind het ook belangrijk dat we na deze eerste fase alles nog eens goed op een rijtje zetten: waar zitten we, wat wordt er gevraagd? We moeten alles tegen elkaar afwegen.

Het antwoord op de technische vraag van collega Ceyskens zal ik laten opvragen en het dan overmaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.